

Almatlanul tölti az éjleket s hallgatja a szél sivatását, mely mintha panaszt eljuttatná a hazába.

Kiszabadulása után újra kezdete életpályáját. Nem volt nekje, mint mikor először az írők közé állott. De tehetsége, férfias bátorsága, dacos jelleme utat törtek számára. Élnie kellett s így hivatal után nézett. Magyarországra vissza nem jöhetett. Itt siri csend volt akkor az irodalom terén, ő pedig írói pályáját akarta folytatni. Bécsben kapott alkalmazást a bankhivatalnál, mint tiszt. Így anyagilag biztosítva érezvén magát, újra az írói világ sodrába jutott s megkezdte a „Magyar Minerva” című nagyfontosságú vállalatot magyar író-társainak költségén Ányos Pál munkáival. Egyidejűleg megismerkedett *Blumauer* Alajossal, a német költővel, ki őt *Baumberg* udvari tanácsos házába is bevezette.

Baumberg udvari tanácsos szalonja akkoriban a bécsi előkelő társaság gyülekezési helye volt. A szellemi élet kiváló munkái: írók, költők, művészek ebben a vendégszerető körben találkoztak, melyben aztán a méltányos kritika mértékével megrostálták a mű- és könyvpiacon jelenségeit. Természetes, hogy e körben az irodalom volt a fő, mert a házikisasszony, *Baumberg Gabriella*, számtalán tevő költő volt, kinek mindenki kedvében akart járni. Az öregek becsülték, a fiatalok imádták, mert az ifjú hölgy nemcsak szellemes, hanem szép leány is volt.

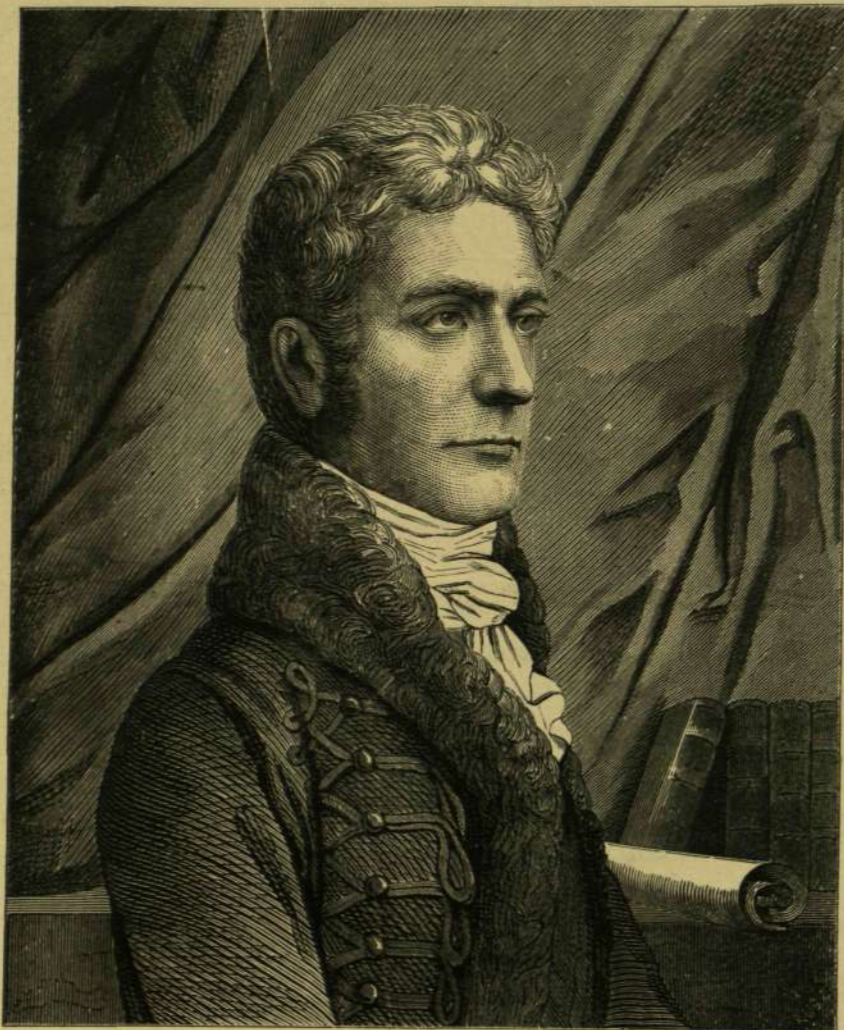
Az 1766-ban született *Baumberg Gabriella* leánykori képét *Klein de Muntii* örökítette meg, melyet 1791-ben festett. Ez a név valószínűleg csak álnév, mert teljesen ismeretlen. Nem lehetetlen, hogy valamelyik Bécsben tartózkodó francia művész vette fel ideiglenesen e nevet, mert akkoriban a francziák nem igen örvendtek ott népszerűségnek. A leány arca nagyon csinos; magas, nyílt homloka gondolkodóra vall; beszédes szemei igen okos kifejezésűek. Szalag köti le bodros, firtós haját, a mely viselet az akkori romantikus izlésnek teljesen megfelel. A festményt egészen francia szellem lengi át, esetkezelése kissé merész, de biztos, és a rendkívül pikáns tónus még érdekebbé teszi.

Nem csoda, ha e szép és költői lelkületű leány Bacányinak megtetszett, s hogy a szabad szellemű és daliás természetű magyar költő megjelenése is mély hatást tett a fiatal hölgy lelki világára. A költőnő eszménye ezentúl csak a szellem és a szabadság lett. Bacányi eleinte nem is mert házasságra gondolni, mivel szerény állása óriási anyagi akadályt gördített terve elé; más részt pedig a nagy tekintélyű udvari tanácsos leányának kezére sok előkelő és udvari ember pályázott. Bacányi 1805-ben a pénzügyi igazgatóságnál fogalmazó lett, s egyszers mind a fenforgott akadályokat is sikerült elhárítania, s így meg ugyanazon évben oltár elé lépett szíve választottjával.

Négy évig éltek így együtt, de már 1809-ben, midőn Napoleon Bécsét megszállotta: családi nyugalmuknak is vége lett. A békekötés után

Bacányi is kiment a francziákkal Párisba, honnét azonban csalódottan tért vissza.

A párisi út előtt, 1807-ben, készült Bacányiné másik arcképe, melyet *Füger Frigyes* Henrik festett. *Füger* akkor alapította meg hírnevét, mikor *Karolina* királynő arcképét lefestette Nápolyban s a királynő megbízásából Caserteben a könyvtárterem nyolcz freskóképet elkészítette. 1784-ben Bécsbe hívták, hol udvari festő, tanár, tanácsos és a képzőművészeti akadémia igazgatója lett. Eleinte merész modorú miniatűröket festett, aztán fogott csak az olajfestéshez, de ebben sem volt ment a modorosságtól, habár tehnikája kitűnő. Kortársai di-

BACÁNYI JÁNOS.

Egykori olajfestmény után.

csérettel halmozták el s elsőrangú csillagot láttak benne a művészet egén. Ez az ünneplétférfi szintén tagja volt annak a fényes társaságnak, mely *Baumberg* udvari tanácsos vendégszerető házában volt együtt. Ő is ott ismerkedett meg *Baumberg Gabriellával*, kit már mint Bacányi Jánosné festett le.

A nő fejről kendő lóg alá, mely vállait eltakarja; bal kezében lantot tart, melyet jobbával penget. Ez a hivatás, a költészet jelképe. A test tartása, a festési modor teljesen elüt az előbbi, leánykori képtől, s első pillanatra azt lehetne hinni, hogy két különböző nő arcképe van előttünk. Csak gondosabb megfigyelés után tapasztaljuk, hogy a szem kifejezése, az orr, a száj metszése ugyanaz, s ugyanaz a magas homlokot takarják itt el a firtók, mely amott nyílt, szabad. Csak a test és a fej tartása más; azután nem ment a *Füger*-féle kép bizonyos szentimentalizmusból, mit a francia modorban készült leánykori képen nem találunk.

Mikor Napoleon 1809-ben Bécsét megszállította, Bacányi vádolták azzal, hogy e proklamációt magyarra fordította. Vajjon igaz-e ez, a mint *Kazinczy* írva hagyta, vagy nem: maig sincs eldöntve. De annyi kétségtelen, hogy midőn a francziák 1809-ben Bécsét megszállították: Bacányi bármilyen úton-módon

kezére járt az ellenséges seregnek, különben nem ment volna el a francziákkal s nem húzott volna a francia pénztárból kegydíjat. Aztán, midőn *Metternich* Párisba benyomult: Bacányi azonnal jelentkezni akart az osztrák sereg vezérének; de mielőtt ezt megtehette volna, már hajnalban elfogták s két évig Brünben fogságban tartották.

Felesége, a ki a szenvedések között is hű maradt hozzá, folyvást azon működött, hogy Bacányit kiszabadítsa a fogságból. E végre minden követ megmozdított, hogy férje szenvedéseit enyhítse, s midőn sikert ért, férjét Linzbe bevezették, hol együtt éltek, hűségesen megosztva egymással az élet örömeit és keserveit. A két arcképet oda is elvitték magukkal. Bacányinénak 1839-ben, Bacányinak 1845-ben Linzben bekövetkezett halála után a két lép egy magán családban birtokába jutott, majd *Bubics Zsigmond* kassai püspök tudomást vevén róluk, mind a kettőt megvette, s azóta a két arckép ott diszeleg a kassai püspöki palotában, azok között a becses és érdekes műkincsek között, melyek mind a tulajdonosnak finom izlését, a szép művészetek iránt való nemcsak érdeklődését és nagy műveltségét bizonyítják.

Dr. NYÁRI SÁNDOR.

ERIK.

Finn elbeszélés. — Közli: Bán Aladár.

III.

Egy este virágos jó kedvvel tért haza *Syöterpumi* a városból. Azt beszélte, hogy nagyon jó üzletet csinált, melyből több ezerre menő nyereséget remél. Arra vállalkozott, hogy nagy mennyiségű zabot szállít jó áron, s mivel e gabonán az a vidéken igen olcsó volt, azt hitte, hogy biztos a számitása.

Ugyanazon estén jött *Liksz* is Erikhez. Erik markába nyomott *Liksz*nek egy csomó pénzt.

— «Menj, — mondotta, — és végy össze minden zabot a legolcsóbb áron, a mint csak lehet. Járj házról-házra, a hol nekem tartoznak; ebből a pénzből fizess foglalót. Aztán ígérd meg, hogy hat hét múlva az egészet megkapják. Mondd, hogy a városbeli kereskedőknek ügynöke vagy. Ne mulaszt el egy pillanatot se. Jó borralát kapsz fáradságodért.»

Liksz teljesítette a parancsot. De egy kicsit furesának tetszhetik, hogy Erik mindenét egy ilyen emberre bízta. Ennek két oka van. Először: a ki senkiben sem bíz, semmire sem megy; másodsor: holló a hollónak nem vájja ki a szemét.

A legközelebbi vasárnap *Syöterpumi* kihirdette a templom előtt, hogy ő zabot vesz ilyen és ilyen áron. Várt egy hétig, két hétig, de senki se jött hozzá zabot eladni. Akkor ő maga útnak indult megtudakolni: mi az oka ennek a furcsa dolognak. De mire a kerület bejárta, a zab már mindenütt le volt foglalva. *Syöterpumi*nak szorult a kapezaja; már sok letelt a kiszabott időből és most idegen kerületbe kellett mennie bevásárolni. De már ezekbe is eljutott a közsza hír, mily jó ára van a zabnak és *Syöterpumi* majdnem ugyanazon áron

vette meg, a milyent neki a városban ígérték. S nem is tudta a határidőre a kellő mennyiséget beszerezni. *Syöterpumi*nak óriási kára volt; s az, a ki ebből hasznot húzott, az Erik volt.

Nem sokára megtudta *Syöterpumi*, ki vitte őt kelepécebe. Eriket elkergette házból, ez pedig markába nevére távozott. Most megkezdődött e két ember között a harc és küzdelem, mely csendesen, titkon folyt, de telve égő gyűlölettel. A küzdelem soká tartott, évekig. De Erik fiatalabb, erősebb és agyafurább volt; övé lett a diadal és ellenfelét a végromlás örvényébe taszította.

Egy nap az a hír kelt szárnyra, hogy *Syöterpumi* fölakasztotta magát csürenek gerendájára. Mikor Erik ezt meghallotta, mélyen föllegett, mintha ezt akarta volna mondani: «Hála istennek, végre! . . . De az isten aligha jutott eszébe; sem most, sem máskor. Rögton pénzfőkjához ment s mosolyogva látta, hogy bőven megvan a ház ára.»

Végre elérkezett az a nap, melyet Erik már régóta várt; az a nap, melyen *Norola* ismét újra került s ez egyszer a meghalt *Syöterpumi* adósságai miatt. Erik megvette a házat mindenestül. Az volt csak az öröm napja Eriknek; soha életében nem volt még ily jó kedvében. Csak az a gondolat bántotta, hogy *Syöterpumi* nincs többé életben. Szerette volna elűzni őt, kikergetni abból a házból, melyet egy pár évvel ezelőtt jogtalanul ragadott magához. Alighanem hangosan mondta el ezeket a gondolatokat, mert egy reszkető kéznek illesztésére érezte újrain s egy esdeklő hang szólalt meg: — «Jó uram, ne izz el engem ki a világba, ne kergess el engem!»

Erik odapillantott. *Syöterpumi* leánya, *Elza*, állott mellette halotthalványan és vörösré sirt szemmel. Erik ajka gúnyos mosolyra húzódott és büszke önteltséggel felelt: — «Maradj csak; házamban úgys mindíg szükség van szolgálóra!»

Elzából ez évek alatt szemrevaló hajadon lett, egyenesszívű, ártatlan és szemérmes. S ezek a tulajdonságok teljes összhangban voltak kifogástalan természetével és szép növéseivel. Tisztán és szennytelen nőtt fel mindama gonoszság között, mely őt környékezte. Miként a mérges gombák és halálos szagú páfrányok között is találni néha szerény, halvány erdei ibolyát, melynek édes illata gyönyörrel ringatja a lelket: azonképen nőtt fel *Elza* is ártatlanságban és szűzességben a romlott társaságban. Az öreg néni halála után ő viselte a ház gondját. Könnyű elképzelni, mily iszonyú hatással volt apjának szörnyű halála az ő ártatlan lelkére, mely nem szeretett mást, mint ezt az apát minden bűnével együtt. És ezt a lányt fogadta meg Erik szolgálóul.

IV.

A történet után egy napon egy ózszaakállu öreg jött botjára támaszkodva *Norolába*. Belépett a szobába és leült a kályha padkájára, szakállát simogatva. A gazda nem volt a szobában. De csakhamar bejött Erik s megpillantva az aggastyánt, összeresztette. A vén ember fölkelte és Erikhez lépve kérde: — «Ismersz-e még engem?»

— «Nem!» felelt Erik kemény hangon, leütött szemmel.

— «Erik fiam, nem ismered apádat?»

— «Nem!»

— «Oh, fiam, hát annyit szenvedtem én a világban, hogy nem is ismerd rám?»

— «Nem!»

Az öreg mellére hajtotta fejét és csendesen

kilépett a házból. De forró könnyei végigömlöttek ősz szakállán és a küszöbre hullottak.

A mint Erik fölvetette szemét, *Elzát* pillantá meg az ajtóban, a ki a meglepetéstől szótlanul állott, látva az apának és fiúnak és találkozását. *Elza* kiszaladt és Erik látta, a mint az öreg után lopódzott a ház fürdőszobájába. Erik egy ideig komoran topogott a szobában s aztán a faluba ment.

Estefelé kinyitotta *Elza* a fürdőszoba ajtaját és kérdezte, ott van-e még gazdájának atyja. A szögletből igen hang felelt. Hamar beosont a lány s kezében puha kenyér, mely közepén mélyen be volt metszve és vajjal megtöltve; másikk kezében egy bögre édestej.

— «Maga bizonyosan éhes,» — szólt *Elza* letéve, a mit hozott, az öreg ember mellé a padra.

Feleletül összetette az öreg ember a kezét és fönhangon mondá: «Hála neked istenem, hogy megsegítettél! Már azt kezdtem hinni, hogy a világon semmi jóság sincs, hanem mindenütt a gonoszság uralkodik. Most látom, hogy igazságtalan voltam. Te okozad ezt leányom, — add ide a kezedet . . .»

Most vette csak észre az aggastyán, hogy *Elza* nincs már a fürdőben. Az öreg fölsohajtott: «Igen, igaz, a jó cselekedet nem vár köszönetet; megvannak annak már jutalma a lelkiismeretben!» És az éhség mohóságával fogott az evéshez. Mikor *Elza* rövid idő múlva visszatért, az öreg már nem volt ott.

A kerületben híre futott, hogy *Norola* birtokosa háztűznézőben jár. Beszélték, hogy már több gazdag házban megfordult s a szülék mindenütt a legbarátságosabbak voltak iránta, de a lányok titkos irtózáttal tekintettek rá. Erikről az a hír szállingózott, hogy mindenre kész, ha a saját haszna kívánja; hogy önző, szivtelen és könyörtelen. A gazdag leányoknak ez elég ok volt attól félni, hogy Erik csak pénzkért akarja őket elvenni. Erik meg nagyon is büszke volt arra, hogy olyant vegyen el, a ki nem jószántából megy hozzá. Ez a makacsság nagyon sértette őt és megesküdtött magában, hogy még valakit szerencsésé fog tenni és mindenki meglátja: nem valami megvetendő dolog ám *Norola* asszonyának lenni! Ha szeretetére nem kapott pénzt, majd kap pénzért szeretetet — gondolta Erik. És a szegény leányokra kezdte vetni a szemét; de ezeknek szerinte igen szépeknek kell lenniök, hogy ebben a kiváló szerencsében részesüljenek. Válogatott, válogatott, de nem talált kedvére valót.

Egyszer a község papja *Norolába* vetődött. Mindenfelől beszéltében tudakozta a lelkész többek között: nem hoz-e már asszonyt *Norolába*?

— «Nem találtam kedvemre valót,» — szólt Erik kedvetlenül.

— «Hallja-e, gazduram, én kigyelmednek egy jó tanácsot adok.»

— «Mit is várhatna az ember mást egy paptól!»

— «Hisz itt van kigyelmed háza előbbi birtokosának a leánya szolgálatban, — folytatta a lelképásztor, nem gondolva Erik közbeszólásával. — Én ismerem *Elzát* az iskolából; jó csinos és okos leány. Vegye el feleségül, jó gazdasáson lesz belőle. Ezenkívül — ha szabad őszintén beszélnem — van még egy igen fontos oldala a dolognak. Az egész világ tudja, hogy kigyelmed és a leány apja esküdt ellenségek voltak és e gyűlölet az egyiknek hirtelen halála következtében kibékítetlen maradt. Ha most feleségül venné ellensége leányát, ez igen szép lenne és azt mutatná, hogy elfeledte haragját a megboldogult iránt és neki

megbocsátott; s az isten kigyelmednek is megbocsátana.»

Erik ingerülten ugrott föl:

— «Majd megfelel ő most bűneiért s nincs szüksége az én bocsánatomra. Aztán meg a mi az én bűneimet illeti, azokkal leszámolok én nélküle is, meg az ő lánya nélkül is!»

— «Le fog kelmed számolni minden bizonyynyal, legyen róla meggyőződve; én csak véleményemet akartam itt elmondani. Bocsásson meg, ha megsértettem, de azt tartottam, addig kell a betegséget gyógyítani, míg halálosság nem válik!»

A pap eltávozott és Erik mély gondolatokba merült. Először jutott eszébe *Elza*, noha minden nap előtte volt. Először nézte meg jobban: milyen lány is hát voltaképen *Elza*. S nem tagadhatta, hogy bájosabb lányt keresve sem lehetne találni. De mégis — az lehetetlen. *Syöterpumi* leánya és ő . . . eh!

(Folytatása következik.)

OROSZ ÉLETKÉPEK.

A jós.

Irta *Grubov F.*, oroszából fordította *S. V.*

A babonáság s a vele rokon miszticizmus sehol a világon nincs annyira elterjedve, mint a «szent» Oroszországban. Nem hiába mondta annak idején Nagy Péter császár, hogy az ostobaságot csakis a babonáság segítségével lehet fenntartani. Angliából visszatérve, száz botfűtés terhe alatt meg is tiltotta a jóskok működését, midőn aztán *Szeremetjev* herceg, a császár legmeghittebb embere egy szép napon azzal állított be urához, hogy azt jóskolták neki, miszerint a svédek újból háborúra készülnek. Péter császár csak ennyit mondott: «S ennek az embernek igaza van.»

A jóskok tehát mesterségüket vígan folytathatták és mai napig folytatják.

A «jós» többnyire kiszolgált katona, vagy esetleg valamely elcsapott XX-ik rangosztálybeli hivatalnok szokott lenni. A miveltebb osztályhoz tartozó emberektől nagyon keveset vagy éppen semmit sem fogad el, de annál jobban nyúzza a buta parasztot, a csacska kofát, vagy részeges «popadinát», kik mindannyian utolsó kopekájukat is odaadják, csakhogy «Isten szavát» a jós útján megérthessék.

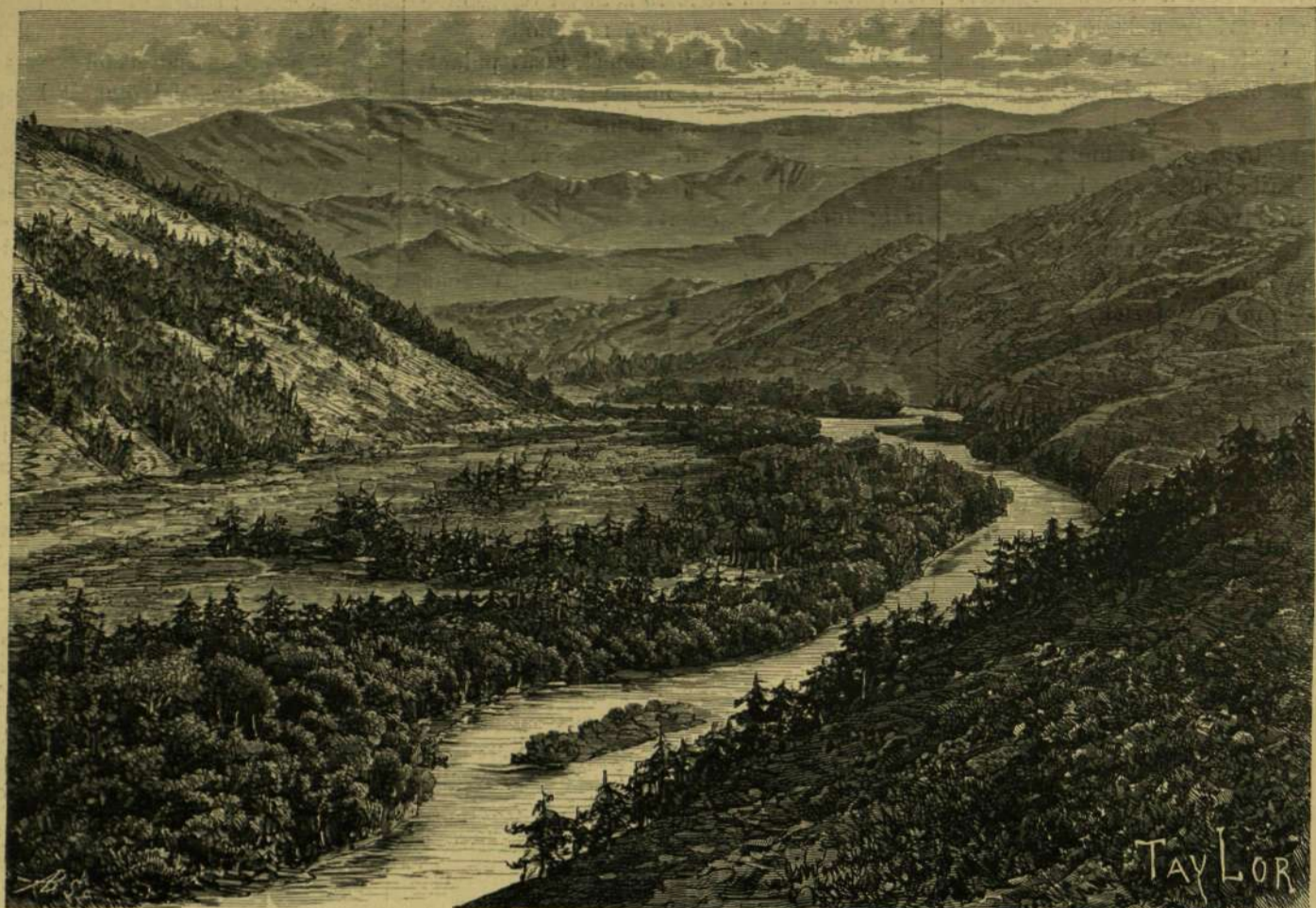
Az utolsó török hadjárat alatt a moszkvai és szent-pétervári jóskok lakásai előtt éjjel-nappal oly tolongás volt, hogy a közlekedést lovas csendőrök segítségével kellett lehetővé tenni. A harcsteren elesettek vagy sebesültek neveit a jóskok rendszeren előre megmondták, sőt még azt is tudták, ha valamely főtiszt a kórházban meghalt. A dolog eleinte nem tűnt fel, mert az illető felek rokonai haláláról utóbb hivatalos úton értesítve, keveset törődtek a hír eredetével, de midőn egy alkalommal *Mesterszki herceg* — *Katalin* nagyhercegnő udvarhölgye — ugyan csak egy a *Nevski-Prospekt*en lakó jóstól megtudta, hogy két fia *Plevna* ostrománál elesett, s ezen hírről illetékes helyen semmit sem tudtak, a kétségbe esett anya jajgatása annyira meghatotta a rendőrmestert, hogy a jóst maga elé rendelen előre megmondták, sőt még azt is tudták, ha valamely főtiszt a kórházban meghalt. A dolog eleinte nem tűnt fel, mert az illető felek rokonai haláláról utóbb hivatalos úton értesítve, keveset törődtek a hír eredetével, de midőn egy alkalommal *Mesterszki herceg* — *Katalin* nagyhercegnő udvarhölgye — ugyan csak egy a *Nevski-Prospekt*en lakó jóstól megtudta, hogy két fia *Plevna* ostrománál elesett, s ezen hírről illetékes helyen semmit sem tudtak, a kétségbe esett anya jajgatása annyira meghatotta a rendőrmestert, hogy a jóst maga elé rendelen előre megmondták, sőt még azt is tudták, ha valamely főtiszt a kórházban meghalt.

A dolog eleinte nem tűnt fel, mert az illető felek rokonai haláláról utóbb hivatalos úton értesítve, keveset törődtek a hír eredetével, de midőn egy alkalommal *Mesterszki herceg* — *Katalin* nagyhercegnő udvarhölgye — ugyan csak egy a *Nevski-Prospekt*en lakó jóstól megtudta, hogy két fia *Plevna* ostrománál elesett, s ezen hírről illetékes helyen semmit sem tudtak, a kétségbe esett anya jajgatása annyira meghatotta a rendőrmestert, hogy a jóst maga elé rendelen előre megmondták, sőt még azt is tudták, ha valamely főtiszt a kórházban meghalt.

A dolog eleinte nem tűnt fel, mert az illető felek rokonai haláláról utóbb hivatalos úton értesítve, keveset törődtek a hír eredetével, de midőn egy alkalommal *Mesterszki herceg* — *Katalin* nagyhercegnő udvarhölgye — ugyan csak egy a *Nevski-Prospekt*en lakó jóstól megtudta, hogy két fia *Plevna* ostrománál elesett, s ezen hírről illetékes helyen semmit sem tudtak, a kétségbe esett anya jajgatása annyira meghatotta a rendőrmestert, hogy a jóst maga elé rendelen előre megmondták, sőt még azt is tudták, ha valamely főtiszt a kórházban meghalt.

A dolog eleinte nem tűnt fel, mert az illető felek rokonai haláláról utóbb hivatalos úton értesítve, keveset törődtek a hír eredetével, de midőn egy alkalommal *Mesterszki herceg* — *Katalin* nagyhercegnő udvarhölgye — ugyan csak egy a *Nevski-Prospekt*en lakó jóstól megtudta, hogy két fia *Plevna* ostrománál elesett, s ezen hírről illetékes helyen semmit sem tudtak, a kétségbe esett anya jajgatása annyira meghatotta a rendőrmestert, hogy a jóst maga elé rendelen előre megmondták, sőt még azt is tudták, ha valamely főtiszt a kórházban meghalt.

A dolog eleinte nem tűnt fel, mert az illető felek rokonai haláláról utóbb hivatalos úton értesítve, keveset törődtek a hír eredetével, de midőn egy alkalommal *Mesterszki herceg* — *Katalin* nagyhercegnő udvarhölgye — ugyan csak egy a *Nevski-Prospekt*en lakó jóstól megtudta, hogy két fia *Plevna* ostrománál elesett, s ezen hírről illetékes helyen semmit sem tudtak, a kétségbe esett anya jajgatása annyira meghatotta a rendőrmestert, hogy a jóst maga elé rendelen előre megmondták, sőt még azt is tudták, ha valamely főtiszt a kórházban meghalt.

«A magyar nemzet története» című új munkából.

A MAGYAROK ŐSI LAKHELYEI. — Az Altáj-hegység.

A LOMNICZI CSÚCSON.

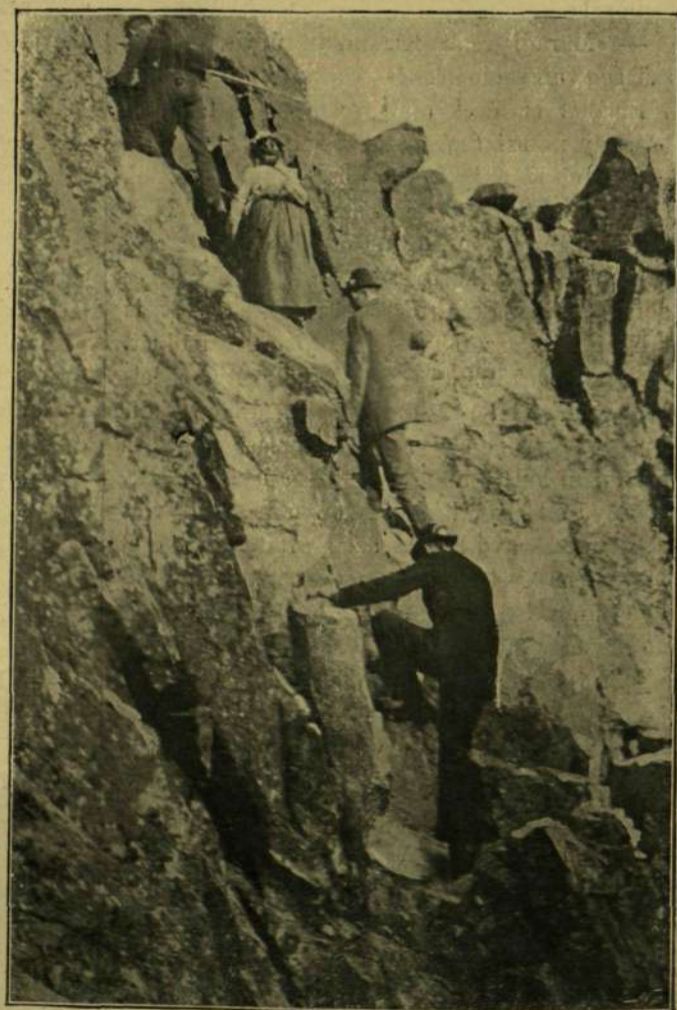
Dr. Téry Odön fényképe.

A TÜZELŐKÖNÉL.

Dr. Téry Odön fényképe.

MAGYAR ÉS FRANCZIA TURISTÁK A LOMNICZI ÉS GERLACHFALVI CSÚCSOKON.

Dr. Téry Odön fényképe.

ÁTKELÉS A LOMNICZI CSÚCSRA A FELSŐ GERINCZEN.

«A magyar nemzet története» című új munkából.

A MAGYAROK ŐSI LAKHELYEI. — A Kaspi-tó partja.

ban, de még Szent-Pétervárott vagy Moszkvában is alig van üzleti helyiség, bolt vagy iroda, melynek küszöbén a leszzegezett lópatkót, vagy az átlukasztott réz kopékát, vagy a falra feszített bőregeret ne látnók. Az üzlet tulajdonosa a világot sem tenné be először a bal lábát, hanem mindig jobb lábával lépi át a küszöböt.

Durnov moszkvai bankár, kinek vagyonát 5—600 millió rubelre becsülik, egy alkalommal azért utazott Szent-Pétervárra, hogy II. Sándor császárnak valamely rendjellel való kitüntetésért az előírt köszönetet szóval kifejezhesse. Midőn a bankár kocsija a téli palota külső kerítésén behajtott, egy rendkívüli nagyságú fekete kandur szökött át a

kocsi előtt az úton, mire a babonás kocsis rögtön megállt.

— «Mi baj, Dimitri?» kérde Durnov, fejét a kocsiablakon kidugva.

— «Nagy baj történt, hatuska, — felelé a kocsis háromszoros keresztvetéssel, — az eleven ördög járt előttünk egy nagy fekete kandur képében, tüzes lábnyomai még most is ott világítanak a hóban. Forduljunk meg, uram, otthon bizonyára nagy baj történt!»

— «Igazad van Dimitri, — hebegé a halálra ijedt milliomos, — magam is látom Belzebub nyomát, ott a hóban. Hajts haza felé!»

Durnov kocsisával együtt az ördög világító nyomait látta és a legközelebbi vagonnállal Moszkvába utazott vissza, hol első könyvelője

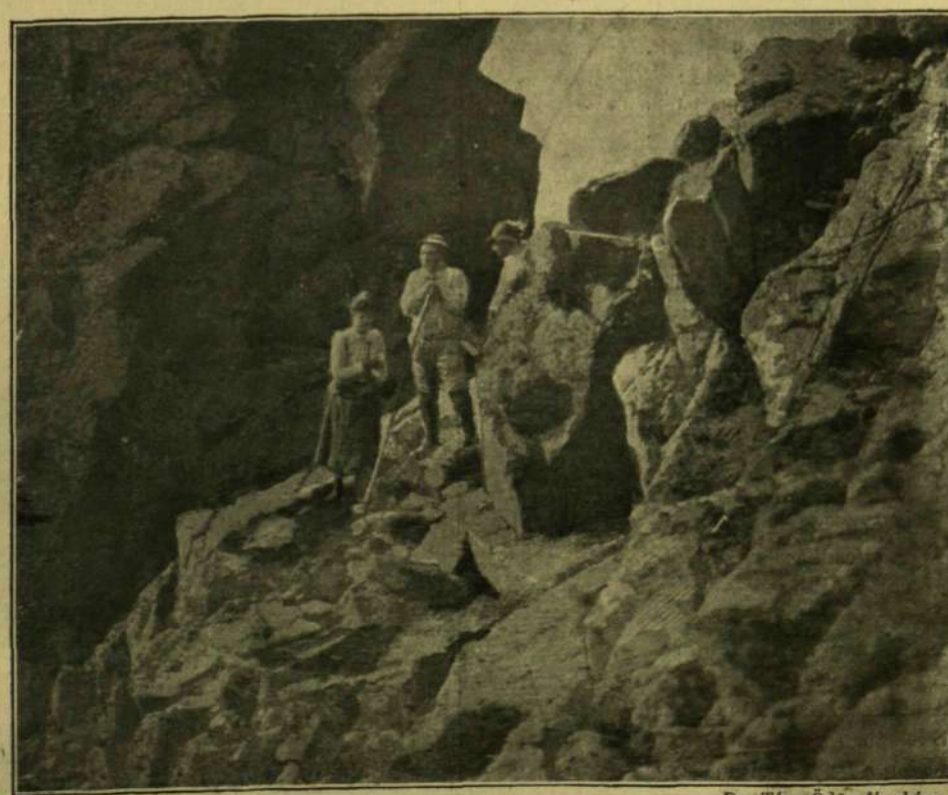
A GERLACHFALVI CSÚCS GERINCZE.

Petrik Lajos fényképe.

Petrik Lajos fényképe.

Dr. Téry Odön és leánya a Kápolnán.

Dr. Téry Odön fényképe

A GERLACHFALVI CSÚCS GERINCZEN.

MAGYAR ÉS FRANCZIA TURISTÁK A LOMNICZI ÉS GERLACHFALVI CSÚCSOKON.

azzal a hírrel fogadták, hogy a permi kormányzóság területén lévő kőszénbányájának legnagyobb tárnája kigyulladt. A tűz eloltása valószínűleg csak hónapok múlva fog sikerülni.

Durnovnak rögtön eszébe jutott ugyan a szent-péteriári fekete kandur, de egyúttal arra is gondolt, hogy végre a kár nem oly nagy, mivel a potom pénzzen megvásárolt bányából a vételár már húszszorosán kivette. Amde hátra volt még a fekete leves. Ugyanis egy szép napon a moszkvai rendőrmester Durnovot megidézett, értesítve, hogy legfelsőbb helyről érkezett parancs folytán a rendjel adományozása érvénytelennek jelentették ki, mivel Durnov az előírt kihallgatáson, melyen köszönetét el kellett volna mondania, nem jelent meg. Tudtára adatolt továbbá Durnov Mihály Petrovicsnak, hogy ezen okból többé semmiféle legmagasabb kitüntetésért nem folyamodhatik s az uralkodó színe előtt meg nem jelenhet. Az ily módon kegyvesztett bankár legidősebb fia nem maradhatott meg többé a lovas testőrségben, Eudoxia leányának egybekelése lehetetlenül vált, Durnov maga pedig búskomorságba esvén, rövid idő múlva meghalt.

A babonáság hivatású rendezés az üzleti jószágok kopposztják meg. S marhakereskedő 8—10 ezer ökröt hajtat évenként a porosz határszél felé, de nem egyszer tereltette vissza gulyáit, ha üzleti jószág rosz időt vagy árhanyatlást jövendölt. Az ilyen jövendölés többnyire kétértelmű szavakal történt, a jósz részen a maga javára értékelte a dolgok lefolyását. Az 1881-iki véres merénylet előtti napon, vagyis márczius 12-én a szent-péteriári értéktőzsde nagy termében levő nagy csillár minden előzetes ok nélkül a földre zuhant, a nélkül, hogy valaki megsérült volna, mi leginkább azon körülmények tulajdonítható, hogy a tőzsdelátogatók legnagyobb része véletlenül úgy úgynevezett üzleti jós jövendölésait hallgatta, kit a teremtészek erővel az ajtó felé toltak, honnan azután könnyen kiöbhattak volna. Kumjaszin — ez volt az üzleti jós neve — az napon folyton a Fekete-tengeren bekövetkező viharokról beszélt, a miért maradt, kiket a terem közepén lezuhanó három mázsás bronz csillár agyonütött volna. A csárnykosok kivégzése után a tőzsdén Kumjaszin számára gyűjtést rendeztek, mely a jós számára 50 ezer ezüst rubelt hozott.

Azóta az üzleti jószág a tőzsdére is bátran eljárnak, a nélkül, hogy esetleges működésüket a rendőrség vagy pedig a tőzsde felügyelősége megakadályozná.

A PÁSZTOR.

Hegymán hosszú botra dülve
Ugy áll, mint egy kőszent, mezőn,
A pásztor, nyája ott körülé
Bolyász a bérczi legelőn.
Néz, bámul a nagy messziségbe,
Mint a ki sejt, figyél, gyanít,
Miként ha látna valamit:
Pedig csak az ég tiszta kékje
Ragyog feléje, hint mosolyt;
Nincs, a min a szem megakadna,
Fenn lebegő sas, egy darabka
Fehő-foszlány, se kód, se folt.
Igy láttam én öt egy nehányszor
Elállni óra hosszakig,
S tündötem rajt, vajon e pásztor
Gondolkozik, vagy álmodik?

Lehet, habár együttű észszel,
Magában töpreng, elmerül,
Hogy ott, hol szemsugára vész el,
Mi e kék bolt köröskörül?
A melyen, hogyha jó az este,
Ezernyi csillag lángja gyúl;
Mi van tovább még? oda túl?
Azt a világot ott keresse,
Miről a pap beszél, tanít?
A tündöklő fényes mennyország,
A hol meglátjuk isten arcát...
S lélekben megrendül a hit:
Vajon e fényes égi házba?

Szegény juhász kap-e helyet?
Vagy ott is csak künn, ázva-fázva
Tűr, nyomorog mint ide lent?

Vagy álmodik? a mi valóbb tán,
Nem bántja semmi gondolat,
S lát olyat az ég boltozatján,
Mit szive látni vágyul ad.
Lerajzolgatja rendre, sorra
Szeme elé a képzlelet;
A fűzek árnyán a telek,
Fehér falú kis házikóra
Ráhajjták a fák lombjokat,
A ház előtt gyapjút serítve,
Mit ő maga juháról nyirt le,
Ott ül az asszony fonogat,
Lábával bölcöt ringat... Majd ha
Az ősi lomb már hullni kezd,
S nyáját a hegyekről lehajta
Egy tél... tavasz, s megéri ezt.

E pásztor hogy, hogyanem, de gyakran
Eszembe jut, rég volt pedig,
A mint az ormon mozdulatlan
Áll, néz merőn, és álmodik.
Egy szempár sötétlők egébe
Igy néztem én is egykoron,
Mit láttam ott? nem rajzolom,
A boldogság tündöklő képe,
Mennyrország ragyogott felém;
Mi férfit nagyra ósztónőzve,
Mitől lelkeben támad eszme:
Mind láttam azt szememben én.
Álom volt, eltűnt, semmivé lett!
Most józan, higgadt az eszem,
Gondolkozom: mit ér az élet?
S a szívem fáj keservesen.

BEDŐHÁZI JÁNOS.

DAL A NŐI KÉZRŐL.

Mosoly a szemén, az ajkán,
Biztat, ígér eragad:
Ilyen minden fiatal lány, —
Ifjú! el ne bízd magad,

Van leányszem, mely kacsin rád,
Ajk, mely pajzán csókra kész;
Mi felföldi a szív titkát:
Egyedül a kéz, a kéz!

Szíved mélyén ha megáradt
Az ábránd, végy, szerelem:
Nyúlj kezébe a leánynak
És szorítsd meg melegen.

S mig ott reszket a tiédben
A kis kéz, a lágy, meleg, —
Nézz szemébe hosszan, mélyen,
Úgy olvasd ki üdvödet.

Oh, ne félj, hogy megtagadja,
Mért is volna félni még?
— Ki kezét kezébe hagyja,
Annak szíve is tiéd.

SAJÓ SÁNDOR.

KÉPEK A FELKELŐ NAP ORSZÁGÁBÓL.

Naplótüredékek.

(Folytatás.)

Irta Reményi Ferencz es. és kir. sorhajó-zászlós.

Tokio, Nipon fővárosa.

Április havában, mikora «szakura» a cseresznye-fa, virágzik, ezrével vándorol ide a népség nemcsak Tokióból, hanem a környékről is. A fagyos tél, melynek szigorát a japáni az ő áttetsző falú, fűtellen házában kétszeresen érzi, elmúlt, és győzelmesen bevontult a báj, a boldogító tavasz. Hiszen nyílik fakad, pompázik, illatozik már győzelmi jelvénye: a szakura. Mily kéj a rózsás-fehér virágok nyírájaitól borított erdőt csodálni, a finom, édes illatot beszívni! A szívét is bevontja a tavasz, abban a boldogság, életkedv virágait fakasztva. Mindenki jókedvű, és e hangulatának kifejezését is ad.

Hangzik mindenütt a pajzán nevetés, tréfás szó, az ének s a samiszen-dob hangja. A fák aljában magokkal vitt szalmagyékényekre,

vagy lapos vánkásokra telepednek le a tavasz gyermekeinek a bámulói. Nyalka lányok egy mást kergette szokellnek, a kényelmetlen kimotó levette, magasas föntartott vörös alsóruhákban a puha fűben. Amott «geisja»-k (tán-csozók) lejtek a bájós virágtánczot, hangzik hozzá a kiséző lányok éneke:

Cseresznye-éneke, cseresznye-éneke!
A tavasz égbolton,
A hová csak a szem tekint.
Mi az, a mit lát?
Köd-e, vagy felhők?
Oh nem! Hiszen virágillat terjeng!
Rajta hát, rajta hát,
Menjünk gyönyörködni benne!*

Amott egy mulató társaság már igen hangosan, de mindig az illem határai között üli a tavasz ünnepeit. De hogy is ne volna jó kedve, mikor oly mámorító a virágillat, oly habzó a «szaké» (rizsből főtt szesz ital) és oly kellemes az a kis pajkos fekete szemű geisa! Másutt egy komoly családapa ül nevével egy gyékényen és ábrándosan mereszti szemét a gyákakra, melyeket a gyönyörűséges virágokon kívül számos papírszelvény is díszít. E papírszalagokon alkalmi versek olvashatók melyeket a pillanat hatása alatt költöttek a műveltségüket ekkép tanúsító kirándulók. Az ilyen alkalmi költő csakhamar megtalálja a megszabott számú szótgokat (hangmennység és rim nem szerepel a japáni métrikában), melyek keretében valamely költői gondolatmenettel egybevegyíti a szakurát tavaszszal, csalogánnyal és hasonló költészeti vegyelemekkel.

A halombáton tovább haladva, minden lépésnyomon valami új, a többitől különböző tárgy hívja fel figyelmünket. Történelmi emlékek, a kegyelet és az áhítat művei, a szórakozásnak szánt helyek és gyakorlati, vagy tudományos czélokat szolgáló intézetek egymást követik tarka változatosságban. Mindjárt a cseresznyefák környezte teaházak közelében egy kőoszlop emelkedik, melyet az 1868-ban a mikádó és a sogun közti harcban e helyen elesett soguni katonák emlékére emeltek. Itt folyt le a döntő véres ütközet, mely a sogunpárt vereségével végződött. E harcban a japán művészet is nagy kárt szenvedett. Azon óriási templom, melyet Ijemsitzu, a 3-ik Tokugava-sogun építtetett az ujenói halmon és a mely a japán építészeti egyik legszebb gyöngye volt, számos melléképületeivel együtt legett. Csak egy külső kapuzata maradt meg, de az is erősen megrongálva ágyúgolyóktól. A régi templom helyén most egy — múzeum áll; Buddha helyét itt a tudomány foglalta el. A *nirvándával* bibelőlődni a mai előrehaladt nemzedéknek nincs ideje. Hogy mily tekintélyben állott e templom, bizonyítja az, hogy mindig a császári család egy tagja (mija) viselte benne a főpapi tisztet. A sogunok azon czélra viték ki maguknak ez intézményt, hogy mindig kezükben legyen egy, a császári vér tekintélyével bíró személy, a kit szükség esetében ellen-mikádóul léptethessenek föl. Tényleg ily szerepet vitt az ujenói mija 1868-ban, mikor a vesztett csata után a sogun maradványait a ország éjszaki részébe menekülve, kikiáltá ellenmikádónak. A jogszerinti uralkodó legyőzve az ellenszegülést, megbocsátott a hercegeknek és Németországba küldte tanulmányútra; most magas világi állást foglal el és ebben igen hihetőleg jobban érzi magát, mint főpapi nimbusztól környezetű egykori fogságában.

Templomainak romlását azonban túlélt Buddha maga. Ott emelkedik óriási, 22 láb magas bronzalakja hatalmas fenýük közepette, melyek talán szintén már századok óta állnak ott. Lotoszvirág kelyhén ül keresztbe tett lábakkal a bölcös proféta, kezeit ölébe teszi, szeméit az «érzés- és kívánság nélkülség» nyugalmas kifejezésével a földre szegi és gondolkozik mélyen. A nirvánában van, túl az emberek világán. Nem hallotta az ágyúk dörgését, nem látta pártolóinak, a sogunoknak vesztét, nem templomainak égését; a múzeumot sem látta. Semmi sem vavarta föl égi nyugalmából; csak egy volna képes erre, — a földréngés.

A sinto-vallás szent helyeit nem sújtotta az

«De hát mi az a «josivára»? — kérdi az olvasó? E szó annyit tesz, a «kákás posvány», de ez értelemben csak átöröklött kifejezés; valószínűleg Tokiónak egyik legfényesebb s legnépesebb városrészt jelenti, mely egy hajdani mocsár helyén fekszik.

Beállt a sötétség; kigyúladnak a világok. Emitt mésvilág mellett szorgalmasodik még egy-egy mesterember; amott villamos izzólámpa vakító fénye ömlik egy különben egyszerű boltból az utcára, biznyságára annak, hogy Japán az európai műveltség és technika minden ágának a legjavát vette át. A villamos világítás úgy Jokohamában, mint Tokióban igen el van terjedve még magánházakban is; nagyszabású telepek fejlesztik a szükséges áramot. A legtöbb bolt előtt papiros lámpások függnek, akombakom vörös kínai jelekkel befestve. Minden dsinriksa szintén egy-egy gondosan meggyújtott lámpionnal ismerteti meg magát, nehogy a tréfát nem ismerő rendőrséggel dolga akadjon. E sajtászerű világítás bizonyos szokatlan, hogy úgy mondjam, farsangi színezetet ad a különben sötét utcáknak. A sokhangú nappali lár-

* Szabad fordítása a japán szövegnek, mely így hangzik: «Szakura, szakura, jaj! no szoríva, nivaszagi kagiri, kaszumi ka kumoka noi zu tsuru. Izaja, izaja, mi ni jukan.»

idő forgandósága. Tiszteletgerjesztő, évszázados kryptomériákot és hatalmas kőlámpák kettős sorozatától szegélyezve egy széles út nyílik meg előttünk, melynek végén egy gazdagon aranyozott, sárkányfejeket, geometriai alakokat, növényeket és madarakat ábrázoló disztiményekkel elborított szabad kapu emelkedik. Látszik e kapu csillogó mezén, hogy nemcsak a véletlennek köszöni megmaradását, hanem az új uralom is gondot fordít fentartására. E kapu mögött pedig egy sogun — Jejaszu — emlékére épített templom emelkedik; mert a sogun nagy ember volt életében s ezért (sintó) istenné lépett elő halálával. A nép még mindig tiszteli *Tosugót* vagy *Gongen Számát* (Jejaszu halál utáni neve) az ország számos pontjain tiszteletére emelt templomokban.

A mai korszak azonban itt, e kegyeletnek szánt helyen is kiált, vagyis inkább zörgő disznanczával jelezte bevonulását. Míg t. i. a kőlámpák hatalmas kettős sorának egyik oldalán egy ötemeletes vörös pagoda emelkedik a kryptomériák sudarai fölé: addig vele szemközt egy hullám pályájú vasút dübörög, olyan, mint a budapesti Városligetben. Bizonyára elriasztotta már Toszogu szellemét; de szerencsére van még több, még pedig ilyes újkori szomszédágtól eddig megőrzött nyughelye is.

A Toszogu temploma közelében meredeken hanyatlik le a halombát. Léposók vezetnek itt le a síkságra, a hol egy lótoszvirágairól híres tavacska van. A látvány, melyet a különben csak zöld levelekkel fődött to most nyújt, elragadó.

Angusztus lévén, a lótoszok épen virágznak. Fehér vagy rózsaszínű óriási rózsák ábrándosan ringatódnak karcsú szálaikon az óriás zöld levelek fölött. Ez a hinduk szent virága, a temetés szép jelképe, melynek tisztelete a Buddhavallással ide is eljutott. E népek csodálják e virágot nagyságáért, tökéletes szépségeért; ugyanazért a nagy, a tökéletes világot evvel hasonlítják össze. Mily költői gondolat!

Kevésbé költői, de annál jobb gondolat volt, hogy a tojásdad alakú to partjának sima porondját löverseny-pályává alakították. A lófutatas szenvedélye egyéb szenvedélyekkel együtt a nyugati műveltség szükségképi alkatrészeinek tekintetik Japánban. Mióta tehát az európaiakodás itt beittott, nyakra-főre tenyésztettek és idomítanak itt is, még pedig magyar vérell keresztezett és javított versenylovakat. Lótoszvirágok és hajszolt lovak dobogása!... úgy látszik, Japán még Indián is túl akar tenni rikitó ellentétekben.

Az előbb említett «egyéb szenvedélyekhez» a kiállítási láz is oda tartozik. Egy csoport üresen álló épület már három országos kiállításra szolgált.

Már esteledett, mikor a riksámhoz visszerültem. A gurumaja kérdőleg tekintett rám. Én vállalt vontam, azt akarván e nemzetközileg elfogadott tagelettel kifejezni, hogy vigyen, a hová akar, gondolkozzék ez egyszer ő. A küli rögtön felfogta, hogy most vezető szerepét is elő kell vennie; gondolkozott egy ideig. Végre meghittan mosolygva azt a szót mondá: «Josivára.» — «Joroszi» (jól van) felelém, és a gurumaja újjongva ragadta meg a riksa rúdait és kettős gyorsasággal vágatott tóva a sötétlő utcákon.

«De hát mi az a «josivára»? — kérdi az olvasó? E szó annyit tesz, a «kákás posvány», de ez értelemben csak átöröklött kifejezés; valószínűleg Tokiónak egyik legfényesebb s legnépesebb városrészt jelenti, mely egy hajdani mocsár helyén fekszik.

Beállt a sötétség; kigyúladnak a világok. Emitt mésvilág mellett szorgalmasodik még egy-egy mesterember; amott villamos izzólámpa vakító fénye ömlik egy különben egyszerű boltból az utcára, biznyságára annak, hogy Japán az európai műveltség és technika minden ágának a legjavát vette át. A villamos világítás úgy Jokohamában, mint Tokióban igen el van terjedve még magánházakban is; nagyszabású telepek fejlesztik a szükséges áramot. A legtöbb bolt előtt papiros lámpások függnek, akombakom vörös kínai jelekkel befestve. Minden dsinriksa szintén egy-egy gondosan meggyújtott lámpionnal ismerteti meg magát, nehogy a tréfát nem ismerő rendőrséggel dolga akadjon. E sajtászerű világítás bizonyos szokatlan, hogy úgy mondjam, farsangi színezetet ad a különben sötét utcáknak. A sokhangú nappali lár-

mát esend váltotta fel, melyet csak az ammak ábrándos furulyahangjai, vagy zengő paniszéhangok szakítanak félbe néha. Az utcán aig jár nép; mindenki otthon van már, nyitott-falak mellett élvezve a hűvös esteli levegőt, a családi nyájas együttlélet.

Álmatag nyugalom látszik az óriási városban honolni. Egyszerre csak éleshangú női ének, dobhangok, hűros hangszerek pengése hangzának fel innen is, onnan is, mind inkább erős-bülve. Egy széles utcába kanyarodunk épen. Jobbra-balra theaház theaház mellett: tíz, száz, számtalan. Mind oly barátságos, hivogató tekintetű. Tiszta szalmagyékények egész az utcáig kiérnek, mintha azt akárnák mondani: «Tessék rá, belépni!» a háttérben egy-egy szép porcellánváza látszik beletűzött bokrétaival; az egyik falon egy «kakameno» (papirosra festett, felgöngyölhető kép); az előtérben pedig a nészának guggolnak, csinos, szépen felöltözött lányok, előttük a parányi thea-készület és a «Tabako-bon» (mázás doboz, melyben egy párászon hamut tartalmazó porcellánedénye és egy bambuszcső van: amaz a pipa meggyújtására, emez a hamu kiverésére, kezükben a parányi pipa, melyből látható kéjjel szipakolják az édes japáni dohány füstjét; vagy pedig egy-egy papiroslegyőző, befőstve a ház nevének jeleivel. Némelyik házban már vannak vendégek. Ott ülnek a szalmagyékényen; a nészának módosan bókolva, leldérelve, a háznyozó valamit főlzol-gálnak; — így kívánja a régi jó japán szokás. A háttérben geisák táncolnak, körülöttük zenélő, éneklő lányok ülnek. De a lányok hangjaiban kívül nem hallatszik semmi. A mulatózóknak csendesen ülnek helyeiken, mert a japán a hangos szót illetlenül tartja s tud magán uralkodni még jó kedvében is.

IDŐJÓSLÓ ÁLLATOK.

Nincs olyan ország, hol a földműveléssel és állattenyésztéssel foglalkozó nép bizonyos megfigyeléseket ne tett volna bizonyos állatok magaviselete és az időjárás változásainak közt fennálló összefüggésre nézve, a mint hogy a költözködő madarak és a téli álmatok élvező emlősök és kétléltek e tekintetben mintegy utmutatóul szolgáltak. Kétségtelen, hogy ezeknek a tapasztalatoknak van bizonyos alapjuk s egyes állatok az időjárás változékonyságával szemben sokkal érzékenyebbek, mint az ember. Nem érdektelen azért a szétszórva feljegyzett s részben a köztudatban élő adatokból egyetmást összeállítani.

Jó vagy legalább száraz időre van kilátás, ha este a denevérek élénken repkednek és naplemente után a szunyogok játszanak. Hasonló időt jósol a varjú repkedése a mezőn, az erdei galamb gyakori turbókölése, a pacsirták és fecskék magasán szárnyaló lebegése s a békák esti erős kuruttyolása. Jó időt jósolnak a halak, ha a haltartóban nyugodtan vannak s a leveli békák, ha magasra fel jönnek. Két nappal előre megjósolják a jó időt a mezei csigák, melyek rendszeren esős időben bujnak elő, ha ismét a földbe rejtőznek.

Ellenkezőleg rosz időre lehet számítaniunk, ha a szarvasmarhák nyugtalanok, a lovak és szamarak henteregnek, fejüket rázzák; különösen, ha a szamarak sokat ordítanak és ugrálnak. Ilyenkor a juhok rendkívül félnékek, a disznók szeretnek turkálni, a macskák csinostgatják magukat, szundikálva fel-fel nyújtják orrukát; a kutyák nyugtalanok, kóborolnak; fűvet rágunk. Esőt jósol a szorgalmas vakondok, a sokat kukorekölő s azután elbuvó kakas. Szintén ilyen időre van kilátás, ha a fecskék alacsonyan, a darvak ellenben magasban repülnek, ha az erdei madarak sok időt töltenek fészükben, a vizimadarak pedig sokat fürödnek fejükkel a bukvá a vízbe. Ilyenkor elszaporodnak a szobában a legyek és a giliszták is kibúvnak a földből.

A BESZÁMOLÓ.

Eletkép. — Irta Szívos Béla.

Révész Imre festményéből.

István bátya egyet gondolt: ő bizony benéz a hetivásárra, hogy s mint áll a hizott jóság ára? A süldő nem igen akar már enni, de hisz ide s tova ki is hiszik becsülettel. Jó fajta malacz,

nem hibába dicsérte Bokros No, a kitől az őszön 12 forintért megvette. No, most már csak megéri tán azt a 40—45 forintot!

Ezeket elgondolván István gazda, leakasztotta a szegről a szeredást, kezébe vette a botot, s egyet köhintve, így szólott Erzsók asszonyhoz az ő hitestársához:

— «Hallod-e anyjuk, az adót is ide s tova fizetni kellene, — még egyszer bizony a nyakunkra talál jönni az egzekúció, — meg hát egy kis egyéb költség nem ártana a ház körül, a süldő is ma-holnap megunja az evést, hát azt gondoltam biz én, hogy a jövő héten tán eladnánk, vagy mi; hanem hát előbb jó volna szétézni a disznó ára eránt. Én bizony, mondok, be is lépek a városba, hisz nem a világ, mert csak jó ha az ember mentől jobban szótéz az ilyen sorban.»

Erzsók asszony azonban egy cseppet sem lelkesült az István gazda tervén, mert tapasztalásból tudta, hogy ilyen alkalmakkor nemcsak a disznó-vásárokat szokta az öreg tanulmányozni, hanem bizony egyuttal azt is megnézi: hogy mérik a bort a csapszékben, s ha több nem, egy fejeles csizma ára rendszeren oda marad.

Elkezdedt hát zsörtölődni s bizony megmondogatta ott takarosan István bácsinak a magáét, mert hát furcsa ez az asszonyféle, s még olyasmi is eszébe jut, a mi ezelőtt öt-hat esztendővel esett az emberen. S nem is tudni, hogy nem fogódott volna-e otthon az útra kész István gazda, ha hirtelenében még azt nem mondja, hogy a ladányi csizmadia is nyilván ott lesz a vásáron, s annál is még kellene nézni, hogy milyen papucsokat árul, mert hiszen az anyuknak is kellene már egy pár. Olyan papucset meg senki nem csinál, mint ez a majiszter. «Sőt, hiszen édes anyjukom, — tette hozzá nagy nyájasan István gazda, — én bizony, ha kedvemre valót találok, meg is veszem még most. Annyi pénz csak kerül még az ember körül!»

Erre aztán Erzsók néni megszédült, s azt mondta, hogy: — «No, hát jól van; csak ha csapszékét lát jobbfelől, akkor balra tartson, aztán meg esürhe behajtásra itthon legyen!»

István gazda füt-füt fogadott, aztán útnak egyengazta magát, s szerencsésen be is érkezett a vásárra. Szét nézett alaposan, lelkiismeretesen, s azt nézte ki a dologból, hogy úgy megadának 45 frtot a süldőért, mint egy garast. Ez pedig nem utolsó dolog, s ennek az öröme már csak meg lehet inni egy pohár bort, hiszen azt még az anyjuk sem veheti zokon, kivált ha az ember meg nem mondja neki. De hát hiszen nem is muszáj mindent az asszony orrára kötni, nem biz a!

Igy gondolkozott István gazda s önértésen egyet rántván a szeredás madzagon, kemény léptekkel megindult egy bódé felé, a melynek homlokzatán egy tört nyakú üveg meg egy csomó gyaluforgács hirdette a világnak, hogy ott holmi italfélét mérnek.

A mint oda ér, mit lát? Az van egy táblára kiírva, hogy: «Itt a jó féle olasz bor literje 28 kr.»

— «Micsoda? Olasz bor! kiált fel örömdetes meglepetéssel István bácsi, — de már ezt csak megkóstoljuk! Lám, hogy a fillokszéra elpusztította a szőlőket, már ezután ilyet iszunk. Nem hibába írta az ujság. Ejnye, ejnye!»

Ezzel aztán teljes nyugodt lelkiismerettel beült István gazda a bódéba, s menten hozzá fogott az olasz bor tanulmányozásához. De hát hogy is ne? Hiszen neki is volt egy negyedrészt szőlője s mind kirágtá a fillokszéra, hát csak illő az ilyen szőlős gazdának megismerni, hogy milyen is hát az a külső ország bor, van-e olyan, mint az a mienk-féle volt? s másefféle. Ezt már csak az asszony sem veheti rosz néven, hiszen különben is épen csak hogy megkóstolja, azzal megy a ladányi csizmadiahoz, onnan meg egyenesen haza!

Hanem hát annak az olasz bornak olyan ármányos természeté van, hogy még egy fél-literből nem igen tudni ki, hogy micsodás? Az első hajtókával mintha savanyú lenne, azután meg édesnek tetszik, utólya felé meg olyan fanyar, hűzós, sőt mintha egy kis bőr ize is volna. No majd a második fél-liter tán jobban megmondja!

De bizony az sem mondta meg. Aztán ott volt az uraság juhásza is, régi jó ismerőse István bácsinak, a káptalan csőze is előkerült, meg az árokháti számadó, mind csupa jó ezimbora,

ezek kedvéért csak még egy-két ital bor meg nem árt! De meg olyan jól elbeszélget ilyenkor az ember, hiszen a kerülőt már épen két esztendője nem látta, a juhásznak is sok mondani-olája volt: dohányt letek nála a finánczok s tizenkilenc pengőre büntették, bizonyosan a bojtárja adta fel, de el is csapta.

Hát ilyen érdekes beszélgetéseket csak nem szakíthat az ember félbe s bizony e közben arról is megfellelkeznek aztán, hogy olasz bort iszik-e, vagy mit? István bácsi is ilyen formán járt; csak annyit vett észre, midőn haza fele indult, hogy attól az olasz bortól mintha megnehezédnek az ember járása, vagy mi?

Mire haza vergődött az öreg gazda, már akkor rég haza verték a csürhét s bizony, mi türes-tagadás benne, Erzsók aszonynak egy csepp jó kedve sem mu-kozott. Fogadta is, nem is a gazda köszönését, s csak annyit mondott, hogy még az is hunczut volt, a ki a vásárt kitalálta.

István gazda azonban nem ma volt ilyenféle sorban előszőr, s tudta, hogy csinálni kell ilyenkor banni az anyjakkal. Kiakasztotta hát nyakából a szeredást, s takarosan lekuporodott a ló-czára az öreg anyjuk mellé.

Ott aztán elkezdett szépen, szórmentében beszélgetni, hogy micsoda nagy ára van a hizott jószágoknak, hogy a süldőért annyi már a 45 forint, mintha a markában volna. Aztán, hogy összetalálkozott a juhászszal, a esőszszel, meg a kerülővel, mindnyájan nagyon köszöntötték Erzsók aszonyt, aztán, már sehogy sem tudott tőlük szabadulni, annyira hitták, hát csakbement aztán velük egy pohár olasz borra. Neki különben nem kellett volna, de hát mit csináljon az ember, ha egyszer annyira erőltetik!

Erzsók asszony csak hallgatott, csak hallgatott, de István gazda nem nagyon örült ennek, mert a mint úgy felszemmel oda pislantott, látta, hogy mindjárt kitor a zivatar s egyszerre hirtelen eszébe jutott, hogy tyű! hát a ladányi eszmadia, hát a papucs? Ha ezt meg tudná az anyjuk, hogy feledésbe ment, akkor már csakugyan nem jó világ lenne.

Hirtelen egészen az anyjuk mellé húzódott hát, s azt mondta, hogy:

— No, édes jó hitestársam, hát mivel hogy olyan jó ára van a hizónak, azt gondoltam, hogy most már nem papucsot veszek én neked, hanem cipőt, még pedig nem emilyet-amolyat, hanem olyat, hogy a bíróné is elmehetne benne a templomba!

Ennek az ígéretnek még is lett annyi hatása, hogy a zivatar most az egyszer elmaradt, de azért Erzsók néni csak azt gondolta magában: — Hiszen jól van, ismerlek, hanem majd ezután csak jobb lesz, ha együtt megyünk a vásárra!

A BESZÁMOLÓ. — Révész Imre festménye.

gosakat. Így az öreg Plini is azt ajánlja, hogy az ember vakarja meg tenyerét vagy mártás kezét meleg vízbe. Mások azt ajánlják, hogy hideg vizet, meleg bort, limonádét vagy porrá tört áizist vegyünk be apró adagokban. Legjobb módok a lélegzés visszatartatása hosszabb ideig, huzamosabb ideig tartó mély lélegzés, mesterséges tüszentes előidézése az orrlukak vakarásával avagy hosszas nézés a napba.

A parthenoni romok nagyon megsérültek a legutóbbi görög földrengés következtében. A görög kormány a kijávitás tervének elkészítésére külön bizottságot küldött ki, mivel azonban ezek nem tudtak meggyezni, a világ legjelesebb építészeit értekezletre fogják egybehívni.

Az özvegy nők új férjhez menetele leginkább biztosítottak látszik ott, hol legkevesebb özvegy nő van az özvegy férfikkal szemben. Olyan mivel ország nincs, hol az özvegy nők száma kevesebb volna, mint az özvegy férfiaké, ellenkezőleg az

EGYVELEG.

A sztrájkok sajátos módon terjednek. Egy kis francia városban az ügyvédek sztrájkolnak, mivel a bírák költségvetéseiket nagyon megnyirbálják. Madridban pedig a toreadorok akarnak sztrájkolni, mivel egy társukat a közönség a legutolsó bikaviadal alkalmával kifüggytette.

Gibbon, híres angol történetíró tiszteletére, kinek halála száz évvel ezelőtt januárban történt, kiállítás rendeztek a British Muzéumban kizárólag reá vonatkozó ereklyékből és iratokból.

A csuklás oka valószínűleg a gyomorban van. Biztos ellenszerét még nem találták meg, de sok szert mondanak hasznosnak, néha nagyon sajátos-

arány rendszeren igen kedvezőtlen a nőkre. Így Svájcban 1000 felnőtt férfi közül csak 60 özvegy, 1000 felnőtt nő közül ellenben 127. Másutt még kedvezőtlenebb arány van, Olaszország 60:136, Angliában 54:114, valamivel jobb Franciaországban 73:139, de Németországban már 50:130 és a mi monarchiánkban 44:121, azaz átlag legalább kétszer annyi az özvegy nők száma, mint az özvegy férfiaké.

A vihar ereje. Charleston esetében az amerikai Egyesült-Államokban a vihar a napokban egy egész vasúti vonatot seper el, hat teljes méter távolságra dobván azt a sinekről s az összes kocsiakat felfordítván. Egész véletlen, hogy a nagy szerencsétlenség alkalmával csak 2 ember halt meg s 11 sebesült meg.

Ajégkorszakidejét határozta meg Heim Albert tudományosan. A pontos megállapítás alig lehetséges, világos azonban, hogy a svájci jégárak legutolsó visszavonulása óta legalább tízezer esztendő telt el, legfeljebb azonban ötven ezer.

Fejedelmi fák. A württembergi svábok büszkén állítják, hogy az ő területükön van Németország két legmagasabb fája, melyeket ezért általában «Hölzle-König und Königin» névvel tisztelnek meg. A két fenyőfa a Fekete-erdőben van, Schwenningen város területén, egy domb lejtőjén, cserjéstől körülveve, melyeket nagyon magasan felül mul. A nagyobbik fejedelm magassága 42 méter, átmérője 2-21 méter s becslés szerint 58 köbméter tartalmu. Kora mintegy 400 év. A másik valamivel kisebb. Mindkét fát magas létra segítségével lefényképezték.

Legtöbben utaznak jelenleg az angol vasutakon. 1890-ben 36.307 kilométer hosszú vasuton 818 millió utas fordult meg. Az amerikai Egyesült-Államok vasutainak hossza 260,000 km., tehát sokkal nagyobb, de az utasok száma csak 520 millió. Németország 40 ezer km. hosszúságú vonalain, melyek zinténs hosszabbak az angolnál, csak 426 millió utazik.

Uj óriás fajt találtak Tucopra szigeten, mely a Csendes óceánban fekszik az Új-Hebrida szigetecsoporttól éjszakra. A férfiak izmosak, hosszú hajnak, a nők valamivel alacsonyabbak, de mégis magas termetűek. Békés indulatú nép és boldogan él zsarnok benschülött király alatt.

Az orvosok fáradsága. Egy élénk keresletnek örvendő svájci orvos kiszámította, hogy naponként átlag 1500-2000 lépést kell megmászania s egész éven át pedometere segítségével tett mérései szerint csaknem 10 millió lépést tett.

Az angol hízó állatok száma az újabb számítás szerint jelentékenyen apadt, a nagy marhánál félmillióval több s a juhoknál közel 3 millió az apadás. A szakemberek ezt az apadást az 1893-iki nagy szárazságnak tulajdonítják.

A kabelek is tökéletesednek. Az Anglo-American-Telegraph társaságnak első tengeralatti huzalán percenként csak 20 szavat lehetne távirtozni, az 1894-ben berendezett huzalon már 45 szavat. Az első huzal sulya tengeri mérföldenként 135, az utóbbi 295-kilo volt.

III. SÁNDOR CZÁR TEMETÉSE. — A koporsó átvitele a livádiai kastélyból a templomba.

A CZÁR TEMETÉSE.

Ritka embernek volt oly fényes temetése, mint III. Sándor czárnak. Teljes három hét telt el halála és temetése között, mely idő alatt ezren meg ezren dolgoztak a temetés pompájának emelésén, s a holttest az óriási birodalomnak egyik végéről a másikig utazott; útjába esett két főváros, az egyik millió lakossal, a másik azt megközelítő nagy népességgel. És az a hosszas előkészület alkalmat és időt adott Európa uralkodó-házainak, hogy a leghatalmasabb uralkodók egyikének temetésénél oly nagy számmal jelenjenek meg, mint talán soha és sehol máskor.

A legelső útát november 6-án tette, mikor a livádiai nyaralóban a Szent-Pétervárról érkezett koporsóba tették s a nyaraló területén levő templomban közszemlére állították. Ez alkalommal csak a legmagasabb udvari méltóságok és a család tagjai voltak jelen s magát a koporsót is ezek az előkelőségek vitték át, köztük Miklós czár, testvérei és a többi nagyhercegek, továbbá a walesi herceg és a görög trónörökös, kik tudvaleg az elhunytak igen közeli rokonai voltak. A koporsó mögött mentek az elhunyt özvegye, a walesi hercegné, a czár menyasszonya s a többi fejedelmi nők. A parkon keresztül fáklalángok fénye mellett vonultak át a pálmák, babérlevelek, leánder fák által szegélyezett úton. A kápolna mellett katonák állottak őrt, s díszruhába öltözött papok foglaltak helyet. Legelől Uroszov herceg főszertartásmester ment; ő utána a papok, majd a koronával díszített koporsót vitték, aztán következtek a családtagok, s végül a testőrök fáklalángokkal.

Nov. 8-án a holttestet hasonló ünnepélyes módon Livádiából elvitték Yaltába s ott a «Pamjat Merkurija» nevű hajóra tették, mely még az nap eljutott Szebasztopolba; ott rögtön vasútra tették a koporsót. A koporsót külön vonaton szállították; egy másikon mentek utána a családtagok és a fejedelmi vendégek. A vonat útközben sok helyen megállott, s ezt az alkalmat mindenütt felhasználta a nép, hogy gyászának és részvétének minél fényesebb kifejezést adjon.

A legelső nagyobb megállóhely Moszkva volt, a régi szent főváros. November hó 11-ikén, mikor a gyászmenet megérkezett, kora reggeltől fogva valóságos hullámozott a nép az utcákon. A koporsót szállító vonatról a holttestet a czár és a nagyhercegek vitték át a gyászkoocsra, mely ekkor az összes moszkvai harangok zúgása, a papok éneke és katonák tompa dobpergése mellett indult meg voley pompás ló által vont gyászhintón. A Kreml kapujánál az iberiai Sziiz Mária híres csodátevő képét vitték a koporsó elé. Rövid misét tartottak; Miklós czár letérdelt a kép előtt és megcsókolta. Aztán tovább vonultak a Mihály arkangyal székesegyházba, hol ravatal volt felállítva. Itt is gyászmisét tartottak; aztán a küldöttségek végtelen sorát bocsátották be a halott

A walesi hg. A czár. Sergius hg. Az öz. czárné. A moszkvai érsek. A walesi hg. A görög királyné.

III. SÁNDOR CZÁR TEMETÉSE. — A moszkvai érsek megáldja II. Miklós czárt a Szent-Mihály arkangyal székesegyházban, Moszkvában.

A nagyszerű menet a pályaudvartól a Nevski-Prospecten át vonult. Az út mentén katonák alkottak sorfalat. Legelől mentek az udvari tisztviselők, a testőrség, a szertartás-mesterek díszgyenruhájukban, melyek közt az udvari szolgák biborpiros öltözeté tünt fel. Ezután érkezett a piros hadizászló, majd a halott kedvenc lova, azután ismét heroldok és szertartás-mesterek, mindegyik zászlókat és czimereket tartva, köztük a Romanov- és Holstein-Gottorp család czimereit, a nagy birodalmi czimerei és méltóságának jelvényei magas rangú tisztviselők által vive. Ezek után lépdelt a papság Palladi metropolita vezetése alatt s a koporsó előtt a czár gyónatója, Janisev, protopresbiter. A koporsót 8 gyönyörű ló húzta, a dísznyótt a földaszegedek tartották a két oldalt hatvan apród ment égő fáklalánggal. Az egész úton a császári zenekar játszott s a templomi énekesek énekeltek, a katonaság pedig oldalt leeresztett zászlók mellett folyást dobolt. A nép nagyobb részt térdelt, míg a gyászkoeci elhaladt. A koporsó mellett ment Miklós czár, a Preobraszenszki-ezred egyenruhájában, a walesi herceg és az oldenburgi nagyherceg társaságában, utánuk mentek a nagyhercegek, majd kocsin a czárné leányaival és a czár menyasszonyával, a görög királyné, a walesi hercegné, szász-koburgi hercegnő s más fejedelmi vendégek. Az egész gyászmenet 5 verstnyi hosszú volt, s 1 1/2 órák érkezett meg ágyudörgések között a Szent-Péter-Pál székesegyházba, hol a koporsót ravatalra tették.

A ravatal teljes fejedelmi pompával készült. Vörös bársony borította mindenütt s négy arany oszlopán dísznyóttul ezüst brokátos hermelin emelkedett, felül óriási ezüst koronával. A templom padlóját fekete szőnyeg borí-

totta s mindenütt voltak legyező pálmák és más díszítések. A koporsó körül óriási viaszgyertyák égtek, az oldalolítóknál papok miséztek s közben-közben énekeltek. Lassanként bocsátották be a népet a ravatalhoz. Számítások szerint mintegy 180.000 ember nézte meg a ravatalt: a tolongás oly nagy volt, hogy sokan komolyan megsérültek.

A temetés napján 11 órakerék ágyúlövésnek hirdették, hogy a fejedelmi család tagjai megjelentek a ravatalnál s azonnal megkezdődött a gyász isteni tisztelet, mely a görög szertartás teljes megtartásával harmadfél órahosszat tartott. Ennek végén volt az utolsó búcsúzás. Legelől az özvegy czárné lépett elő, fia, Miklós czár, és atyja, az öreg dán király által támogatva. Felment a ravatalhoz, megcsókolta holt férjét és sírára fakadt. Ezután elbúcsúztak a czár és menyasszonya, majd a többi családtagok és a vendégek s végül a metropolita a holttest kezébe egy írott imát téve, mely állítólag a más világon megvívó gonosz szellemek ellen, Miklós czár beborította atyja arcát a czári köpenyvel s erre a koporsót lezárta az udvari miniszter arany kulcsal s leeresztették legutolsó nyugvó helyére, hol sírját virágok borítják.

Újabb megdördültek az ágyúk s hangzott a harangszó mindenfelé. De ez már nem a gyászszertartáshoz tartozott: az új czárt üdvözlőtk vele.

A LOMNICZI ÉS GERLACHFALVI CSÚCSOKON.

Magyarországnak legmagasabb pontjai a lomniczi és a gerlachfalvi csúcsok, amaz 2634 méter, ez 2663 méterre emelkedvén a tenger színe fölé. A Magas Tátrának a két büszke hegycsúcsát csak a kiváló turistáknak sikerül megmászni, oly nagyok a nehézségek és veszedelmek, a melyekkel a fölélelő törekvőknek meg kell küzdeniök. De az igazi turista nem retten vissza semmiféle akadálytól s főleg, mióta a Magyar Kárpát egyesület és a Magyar Turista egyesület oly buzgón és díszesen működik a turisztika terén, azóta mind többen-többen vállalkoznak a nyaktörő útra.

Az idei nyáron a Magyar Turista-egyesület budapesti osztályának érdemes alelnöke, dr. Téry Ödön közegészségügyi felügyelő rendezett sikerült kirándulást a magas Tátrára. A kirándulásban részt vettek: Petrik Lajos fővárosi tanár, a jeles turista, dr. Tóthffy Domokos, Lázár Lajos, dr. Déry József, továbbá a «Club Alpin Français» tagjai közül: Demanche György Párisból, Munzel Károly Nancyból, Thuwien Gusztáv Párisból és Rougé Marcel Dijonból.

A francia turisták egyenesen azért jöttek Magyarországra, hogy a Magas Tátrát tanulmányozzák s meg is nézték a csorbai tavat, a dobosinai jégbarlangot, a béli barlangot, a Dunajec vadregényes vidékét s mindenütt el voltak ragadtatva a látottak szépségeitől.

A kirándulás érdekességét növelte, hogy egy nő is csatlakozott a társasághoz: Téry Etelka kisasszony, dr. Téry Ödön ifjú leánya, a ki szívós kitartásával valóságos meglepte az edzett turistákat. Zerge könnyedséggel lebbent át a legveszedelmesebb pontokon és mondhatni, mindenütt elől járt a merész emelkedésü gerinczen.

A társaság Tátrafüredről augusztus 21-én indult el a lomniczi csúcsra Spitzkopf Márton régi tapasztalt vezető kalauzolásával. Egy húsz méter magas hegyet kellett átvátni a «Tüzelőkő»-ig, a kihajló, földészterü szikláig, a mely alatt a pásztorok szoktak pihenni és tüzet rakni. Innen ered a neve is.

Ettől kezdve egy kötörmelékes kúpon át vezet fel az út az első «Próba»-ig, mely egy szűk, meredek szakadék. A ki ezen föl nem tud menni, azt visszaküldik, mert föntebb még nagyobb nehézségekkel kell megbirkóznia.

A «Próba» után gyepek lejtőn jutni a «Kápolna»-hoz, mely három, torony-alakú sziklaszál s olyanforma, mint egy székesegyház.

Ettől fogva keskeny sziklapárkányokon halad az ösvény a lomniczi csúcs gerinczére. E sziklafalban van a «Mózes-forrás», mely rendes pihenőül szolgál. Itt kezdődik a sziklák való kapaszkodás, mikor az embernek kézzel-lábbal

kell dolgoznia, hogy előbbre jusson. A kötörmelékes meredek szakadékokban csak egy darabig folytathatni az utat s egy gerinczen át másik szakadékba kell mászni, majd ismét visszatérni az elsőbe.

A felső részen két nehezebb hely van, a hol a sziklafalban kaposok és láncok vannak erősítve. Az egyik hely a «Matirkó fordulója», a honnan az a bizonyos szepesi Matirkó visszafordult. A másik «Emericz sűrőhelye». Itt meg a monda szerint Emericz, a ki év. lélkés volt, nem tudván se előre jutni, se visszatérni, kétségbeesésében sírára fakadt. Valahogyan azonban mégis levergődött.

A csúcs felé még egy veszedelmes hely van, a melyet úgy hívnak, hogy «Jagató», mert a hegymászóknál panaszoknál a legtöbbit. Déli egy órára ért föl a kis csapat a lomniczi csúcsra, mely nyereg alakú s mintegy hat méter hosszú s három méter széles gerince. Egyetlen farúd jelzi rajta, hogy itt ember járt, a régi háromszögelési vasoszlópot elpusztították a villámcsapások. A csúcsról elragadó kilátás nyílik. Látni a Magas Tátra összes csúcsait, az egész Szepességét, Gácsország dombvidékét és nagy síkságát s a távol ködében a lipői és árvi hegyeket.

A társaság letelepedett a csúcsra, miközben dr. Téry, Petrik tanár és Demanche — az egyik francia — fényképeket vettek föl a csúcsról és környékéről. Ezek alkalmasint az első fényképek, melyek a lomniczi csúcsra készütek.

Egy órai pihenő után a társaság ugyanazon az úton, a melyen fölment, tért vissza s útközben majdnem szerencsétlenség érte őket, mert sziklaomlás következtében egész közepük zúdult le a fejk fölé. Korosötét volt, mire a tarpataki völgybe lérték, de azért folytatták a gyaloglást Tátrafüred felé, a hová este fél tízkor szerencsésen bevonultak.

Négy nap múlva a társaság egy része, dr. Téry és leánya, Petrik tanár és Bacsák Pál kir. tanácsos, volt pozsonyi alispán, a ki 54 éves kora s 94 kilo sulya dacára fiatalos hévvel vállalkozott a nagy útra. Hundsdofer ismert vezető kíséretében augusztus 25-én délután indultak el Tátrafüredről és fölmentek a felkai völgyben levő «Hunfalvy menedék-ház»-ig, a hol megháltak s másnap reggel fél hatkor az oldalgerinczen felértek az «Örökös eső»-nek nevezett vízesés alatt «Virágos kert»-be, mely valami tófenék volt s most ritka havasi virágok termő helye.

Ezután következik az omladék-kúp fölött a «Régi próba», egy meredek szakadék, melyben víz folyik le. Két évvel ezelőtt a turistáknak még ebben a vízben kellett gázolniok csúron vizesen, míg most a sziklafalban vaskapcsokba és láncokba kapaszkodva szárazon tehetik meg az utat.

Innentől kezdve könnyebben folytatták útjukat a gerinczig, melyen átélve a gerlachfalvi katalna jutottak. A katalna oldalán kézzel-lábbal mászva folytatták az utat ama gerinczig, mely a kis gerlachfalvi csúcsból ágazik el. Ettől fogva az út valóságos Golgotha. Gerinczről-gerinczre, völgyről-völgyre kell mászni a már elért magasságok minduntalan feladni, míg elérték a főszakadékba, mely igen meredeken vezet a főcsúcsig.

A főszakadékban a hómezők mellett elhaladva felmásztak a csúcsra, melynek csüestere a lomniczinál sokkal kisebb. Alig öt hat ember számára van rajta hely. A csúcsra még ott van az a kőhalom, melyet néhány évvel ezelőtt Déchy Mór, a híres himalayai utazó rakott össze szikladarabokból, Téry és Petrik tanár itt fényképi felvételeket készítettek a társaságról, mely kitűnő állapotban ért föl. Az öreg Bacsák Pál és a fiatal Téry Etelka játszva küzdötték le az eléjük tornyosult akadályokat s biztosan haladtak föl azon a szédítő helyen, a hol néhány esztendővel ezelőtt Brandisporosz gróf, Mahler vezetővel együtt lezuhant s míg a gróf csak egy pár csontját törte össze, a vezető szörnyen halt.

A csúcsra egy bádóg-doboz is van a fönjárt turisták névjegyeivel. Ezekből kitént, hogy a gerlachfalvi csúcsot, melyen évente 15—20 turistánál több nem fordul meg, a nők közül is eddig csak Téry Etelka járta meg. A Magyar Turista-egyesület budapesti osztálya november 24-én fényes estélyen, melyen jelen volt Eötvös Loránd báró közoktatásügyi miniszteri üd-

vözölte a fiatal turistánőt és meglepte egy remek legyezővel, melyre Linhart Vilmos festőművész festette rá a gerlachfalvi csúcsot a kiránduló társasággal együtt.

A Magas Tátra két legmagasabb pontjáról azok a fényképek az első eredeti felvételek, a melyeket mai számunkban közlünk. Dr. K. D.

A RÉGI MAGYAROK LAKHELYEI.

Két képet mutatunk be ezúttal olvasóinknak «A magyar nemzet története» című nagy munkából, a mely Szilágyi Sándor szerkesztésében, az Athenaeum kiadásában, a honfoglalás ezer éves fordulójára jelenik meg. Mindkét kép azt a vidéket mutatja, a hol a nomád magyarok valaha élt, harcolt, vándorolt vagy meglelepült. Hogy mikor laktak e vidéken őseink: azt valószínűleg soha sem fogjuk egészen bizonyosan tudni. A régi krónikáink — magyarok és külföldiek — egyaránt erősítik, hogy a hunyorok, a mint őseinket nevezték, talán a VI. században az Altaji hegység táján tanyáztak s onnan húzódtak a Kaspi-tó vidékéig, a hol a vadászatra és halászásra kedvező volt a környék. A Kaspi-tó partja című kép a nomád népek egész életébe bepillantást enged. Köröskörül mindenütt lovak, birkák, kecskék, a nép kedvenc állatai a kunyhó vagy sátor környékén, de a népből alig látszik pár alak. A fegyverfogható férfiak valószínűen oda járnak élelmiszereiket vadászni, halászni, vagy rabolni, zsákmányolni.

Az Altaji hegység erdős vidéke bő táplálékot adhatott őseink vadászó kedvének. De itt nyilván nem sok ideig laktak. Valami vágy vonzotta, ösztön hajtotta, a többi nomád népek előre nyomták őket s egy nagy kerülő után éretek e vidékről a Kaspi-tó partmellékére, Seythiába, vagy Nagy-Magyarországba, hol még a XIII. században is keresik a régi magyarok ivadékait. E vidék a vándorló népek kapuja volt mintegy. Az ott lakó nép folyvást érintkezésben állt a kelet felől előre nyomuló népekkel épen úgy, mint azokkal, a kik már nyugatabbra vándoroltak. A folytonos harc színhelye lehetett e vidék s őseinknek, tudjuk, itt sem volt sokáig maradás.

A sok érdekes képpel illusztrált munkának kezdő képét is bemutatjuk itt:

Magyar kurtós.

ÁRPÁD ÉS A HONFOGLALÁS.

(«A magyar nemzet története» című munka III. füzetéből. Irta Marczali Henrik.)

Árnulf (német császár) nem használta föl a morva birodalom felbomlását. Olaszországban volt akkor elfoglalva, hová őt Formosus pápa hívta, és ez ország ügyei majdnem teljesen igénybe vették idejét és erejét mindaddig, míg 896 elején be nem vette Rómát és császárrá nem koronáztatta magát. Ezért 894 őszén békét kötött Svatopluk fiaival, II. Svatoplukkal és Moimirral, kik közt az utóbbi volt a nagyfejedelem.

Annál jobban felhasználták a kedvező alkalmat a magyarok. Ugy látszik, a bolgár uralomnak a Dunától északra akkor már végét vetették s mi sem akadályozta meg őket abban, hogy a Dunán átkelve, Pannoniába becsapjanak. Ott a férfiakat és az öreg asszonyokat legyilkolták, csak a fiatalokat vitték magokkal, mint a barmokat, és az egész tartományt gyökerestül elpusztították.

894-ben fennállott még a morva birodalom, Pannonia is csak rablójáratnak volt a színhelye, a magyarok zöme még Etlközben tanyázott, de hatalmuk köre már kiterjedt az Alföldre egész a Dunáig.

895-ben még folyt a bolgár háború. Úgy látszik, ebben az évben annyira elfoglalta a magyar sereget, hogy újabb portyázásra Pannoniába vagy Morvaország felé nem maradt erő. Ez az az év, melyet Konstantinos Svatopluk halála elbeszélésénél békének jelöl.

896-ban újabb hadjáratot intéztek a magyarok nyugot felé. Ennek lefolyásáról nincs semmi értesülésünk; de ha azt az adatot, hogy a magyar sereg távol volt, midőn a besenyők s bolgárok Etlközre törtek, összevetjük azzal, hogy Árnulf császár Brazlavóra, a Dráva és Száva közötti vidék fejedelmére bizta Pannoniának és a «mocsárvár»-nak, Privina régi várának őrzését, magában a tányben kételkednünk alig lehet.

Ezt az évet kell a honfoglalás igazi megkezdésének tekintenünk. Ekkor vész el az etelközi haza. A magyar nép Árpád vezetése alatt ekkor teszi át lakhelyét azon vidékre, mely már évek óta túlsapó erejének mintegy ártérül szolgál: a nagy Alföldre. Miután a bolgár főerő a Dunától délre annyira meggyengült, az egyes őrségek vagy földvárak, melyek közt lehetnek Csanád, Csongrád, Bihar, nem akadályozhatták a terület birtokba vételét. Különben is arra mutat minden jel, hogy e földön rendkívül gyér volt a lakosság. Az ott tanyázó szláv csapatok csak urat cseréltek; a bolgárok helyett a magyaroknak lettek szolgái.

De ezzel Magyarország nem volt megalapítva. Ezredéves történetünk tanúsítja, hogy a Tiszamelléki nagy Alföld, a magyarság első és legkedvesebb tanyája, nem nyújt oltalmat s biztonságát, hogy azt több ízben kellett újra meghódítani és benépesíteni. Legkevésbé nyújthatott védelmet akkor, midőn csak itt-ott tüntek elő rajta a magyar sátrak közül a szerény szláv kunyhók. Ha az Alföld válik az új haza központjává, az csak igen kevésben különbözhetik az etelközi vagy Don-melléki hazától. Itt is nyomban a besenyő, a tovább vonulást pedig a Duna hatalmas áradata s a mögötte és mentében már letelepedett, sürribb népességű, szervezettebb országok akadályozták meg. A puszták határai közt maradvá, a magyarnak pusztító néppé kellett válnia, mint a hunnak, hogy rövid diestől után elvérezzen; vagy még előbb diestelenül elbuknia a bolgárok és besenyők elleni élet-halálharczban.

A monda és a történetírás versenyzett Árpád erényeinek dícsőítésében, de mindebben a hazafias büszkeségnek jóval nagyobb volt mindig a része, mint a hatalmas egyéniség igaz ismeretének és felfogásának. Nem vettünk a történeti igazság ellen, ha egyenes, személyéről szóló adatok hiányában, a leghitelesebb emlék, a máig kiható történeti tény után alkotunk felőle ítéletet.

Hatalomra, hadi szerencsére, arra a roppant hatásra nézve, melyet kortársaira, barátára úgy mint ellenségre egyaránt gyakoroltak, a magyarok első fejedelme nem hasonlítható híres elődjéhez e földön, Átilához, de még Bajánhoz sem. Csak pártzenvedély és a viszonyok félszeg felfogása helyezheti elő egy sorba a hun, avar, mongol és tatár nagy királyokkal, a világ ostromával. Szerepe annál szűkebb körű, szerényebb.

Ellenben ő az egyedüli köztük, ki igazi honlapító, ki népe addigi életmódján és gondolkodásán fölülemelkedve, felismerte azon határokat, melyek közt az a legnagyobb válságok és csapások közt is fennmaradhat. És az a történeti tény, melyből e következtetést levonhatjuk, egyszerű és kétségszér nem vonható. Árpád a honfoglalást nem tartja befejezettnek, míg csak az Alföldet bírja. Megszerzi népének a Kárpátokról lesiető folyóknak már művelt, népes völgyeit, reá teszi kezét Pannoniára, erre az ősrégi kulturális területre, sőt azt választja a maga és törzse lakhelyévé. E tény fontossága azonnal sze-

Pápa Károly, a Görzben elhunyt fiatal magyar tudós.

Ők csak a katasztrófának azt az oldalát vették észre, mely nyugot felé volt szembeállítás.

897-ben a cseh előkelők Árnulfhoz fordulnak, azon kérelemmel, védje meg őket a morvák elnyomása ellen. A császár kész őket, szükség esetén haddal is, segíteni. A következő évben nagy viszály tört ki Moimir nagyfejedelem és öccse Svatopluk közt, «annyira, hogy ha az egyik a másikat hatalmába kerithette volna, bizonyára kivégezteti.» Ezt a polgárháborút felhasználták a bajor urak, és kényők-kedvők szerint raboltak Morvaországban. 899-ben újra betörnek Csehország felől, és Svatopluk herceget kiszabadítják, elfoglalva és felgyújtva azt a várat, melyben bántja őriztette. Az egész idő alatt a magyaroknak még csak neve sem fordúl elő, úgy hogy egy tudós német író, ki első sorban a földai évkönyvekre támaszkodik, azt hiszi, hogy a «szerencsétlen ország ezek után legalább belső békének örvendhetett.»

BARNA IGNÁCZ.

1822—1894.

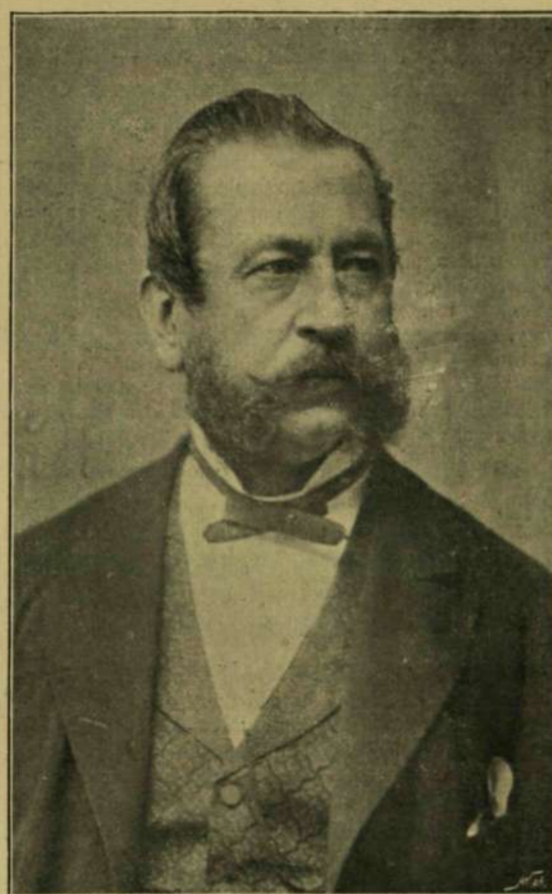
Több mint ötven éves írói pályát zárult be november 24-ikén Barna Ignác halálával. De ezt az írói pályát a mostani nemzedék csak kevéssé ismerte. Pedig a negyvenes és ötvenes években Barna Ignác neve gyakran előfordult az akkori szépirodalmi lapokban épen úgy, mint később az orvosi szaklapokban. Mert ő nemcsak a műsák társaságát kereste, hanem az orvosi tudomány, különösen a fogorvoslás szabályaival is szívesen foglalkozott. Mint fiatal orvosnövendék a szerelmű érteinek hatását kezdte költészeté alakítani, a mi neki nem igen sikerült sem húsz éves korában, mikor első verse megjelent a «Regelő»-ben, sem később, midőn szétszórtan megjelenő darabjait összegyűjtve «Barna Ignác versei» címen önálló kötetben bocsátotta közre 1846-ban, sem az 1850-ben kiadott «Szerelmhangok» című kötetében. Ő annak a költői iránynak volt híve, a mely leginkább a «Honderő»-ben nyert kifejezést, s a mely az érzélgő, minden realizmus nélküli, túlfinomított idealizmus foszlányait szedte jól-rosszul versebe, s nem annyira az egyéni érzésből táplálkozott, mint inkább az általános emberi érzések eltanult nyelvét utánozta. Jól lehet Barna Ignác elég sokat írt ez irányban: hatása alig volt.

Nem is ez a működése keltett figyelmet, hanem a latin költők fordításában mutatott kitartása és sikere. Ennek köszönhető, hogy az Akadémia első osztályának tagja lett, s e megtiszteltetés újabb és újabb fordításokkal ügyekelt meghálálni. Különös kedvvel foglalkozott a római szatirikusok műveinek fordításával, mivel talán azt hitte, hogy a mai kor és a római császárság kora közt sok hasonlóság van, a mi fölött jól esett gúnyolódni ha csak idegen szellemek megszólaltatásával is. Fordításában inkább csak az eredeti gondolatok tolmácsolására szorítkozott, a nélkül, hogy az eredetinek minden szépségét, különösen nyelvének finomságát és komor színt szerencsésen visszaadhatta volna a magyarban. Ezt bíráló nem egyszer megmondották neki s később valamivel szorosabban is ragaszkodott az eredeti költői mű egész gondolatmenetéhez. Például ide iktatjuk a Juvenalis VII. szatirájának néhány versorását:

A tudomány egyedül Caesarban tisztelt gyámját,
Ő maga vette csupán figyelembe s jó nyelvek időkben
A bús műsáka, mikor ismert s a név költők
Kis Gabian furdót, Rómában tézta-sütéshez
Kályhát béreltek, sok Praeco lenni nem állt;
A mikor éhszomjan Clio Aganippe elárult
Völgyeit otthaggyván, kenyerét házalva kereste.

Így fordította le Horatius ódáit és szatiráit, Juvenalis, Persius, Sulpicius szatiráit s Virgilius Aeneisét. Mindegyiket életrajzzal és jegyzetekkel látta el. Nem annyira az volt célja, hogy gyönyörködtesse a mai olvasót, mint inkább, hogy a latin költőket megértesse. Legbecesebb az «Aenis» fordítása, mely egészen vége ez ideig leghebbebb tolmácsolja nyelvünkön a nagy latin époszt.

Barna Ignác 1822. február 2-án született Nagy-Károlyban. Elemi- és középiskoláit szülőhelyén végezte s azután a pesti egyetemen orvossá képezte magát. Mint a Hunyadi-huszárok ezredorvosa részt vett a forradalomban, a mely

Ellinger Ede fényképe után. Barna Ignác.

nek levezetése után egy ideig Pesten, majd Bécsben működött, mint gyakorlóorvos. Az osztrák fővárosból visszatelepéden hazánkba, 1865-ben a fogászat magántanára lett a budapesti egyetemen s e szakot elméletileg és gyakorlatilag egyaránt sikerrel művelte. «Fogászat» című munkája Pesten, 1871-ben jelent meg. De ekkor már szívesebben foglalkozott kedvező latin költőinek fordításával, kiadván 1875-ben Horatius ódáinak fordítását, a miért Akadémia a következő évben levelező tagjává is választotta őt. Innentől kezdve 1890-ig még hat kötet fordítást bocsátott közre a már említett latin költők műveiből.

Mint író és fordító nem tartozott a nagy közönség kedvencei közé. Éleshangú bírálatokban támadták meg pályájának elejét s vége felé is. De ez az elvette is kedvet egy időre: újra hozzá fogott a műfordításhoz és bárha e téren sem koránzata kiváló siker működését, annyit minden bizonyossággal elért, hogy az érdeklődő közönség mai nap már elég jó fordításban olvashatja nemcsak Virgilius eposzát, de Horatius és a többi híres szatirikusokat is. E működését maradandó érdeműl jegyezheti föl irodalmunk története is.

—y—s.

KHINA ÉS JAPÁN CSÁSZÁRAI

Napjainknak egyik legnevezetesebb politikai eseménye a két keletázsiai nagyhatalom harca, mely különösen a japánoknak meglepően gyors és nagy győzelmi folytatán az egész művelt világban nagy érdeklődést keltett. Több ízben közöltünk már egyes képeket a háborúról s annak színteréről, a nagyon sajtóságok kelet-ázsiai népekről; bemutatunk többek közt a két ellenséges haderő fővezéreinek arcképeit. Most ezeken kiegészítésül közöljük a két császár arcképeit is, kikről olvasóink lapunkban is már nem egy részletet olvashattak.

Az idősebb kettőjük között *Mutsuhito*, a japáni mikádó, s habozás nélkül elmondhatjuk, hogy egyúttal mint ember is ő a jelesebb. A japán császár nem tartozik a közönséges uralkodók közé: eszes és művelt s erélyes férfi, kinek működése nagyon nevezetes nyomot hagy hazája történetében, mely közönséges szerint az ő trónraléptével egészen új korszakot kezdett meg. Előtte a japán császárok mintegy 600 éven át valóságilag csak névleges uralkodók voltak, a tényleges hatalmat a főnemesség gyakorolta s különösen annak feje, a Sogun. Midőn *Mutsuhito* 1867-ben elfoglalta őseinek trónját, a nyugottal már szorosabb érintkezésbe lépett japánoknál élénk forrongás volt ezen arisztokrácia ellen; a következő évben rövid ideig tartó harcz után megdöntötték azok uralmát s a mikádó teljeshatalmú uralkodóvá lett. *Mutsuhito*, ki csak 1852-ben született s így jelenleg férfi korának virágában van, a legőszintűbben pártolt a az új eszmék híveinek törekvéseit s rövid idő alatt sikerült a nyugati műveltséget hazájában teljesen meghonosítania oly annyira, hogy ma a «felkelő nap országa» már a művelt nemzetek között foglal helyet s mindenben elég szép sikerrel képes az európaiakkal versenyezni.

A mikádó, mint alkotmányos fejedelem, tényleg nem vesz részt a politika napi kérdéseiben s a háborút is mások vezetik az ő nevében; de az ő józanságának s emberismeretének nagyon sokat köszönhetnek a siker kivívásában. Megjegyezzük, hogy öltözete képünkön katonai egyenruha.

Kevesebb dicsőretet lehet elmondani a kínai császárról, *Csai-Tien Huang*-ról. 1871-ben született s 1887-ben igen fiatal korában lett császárrá; de helyette hosszú ideig nagynénje, az előbbi császár özvegye s nagybátyja, *Kung* herceg uralkodtak. Maga a császár régi kínai szokás szerint Pekingben háremében elrejtve élt s alattvalói előtt nagyon ritkán jelent meg; születési neve *Kuang-su* s csak trónraléptekor vette fel a *Csai-Tien* nevet. A császár eredeti néve nem kínai, mert tudvalegőleg már 1644 óta a magyar nenyey bírodalomban a *Csung* munda dynastia uralkodik. A két faj e hosszú idő óta sem vegyült össze, s a manduk uralma még jelenleg is sok millió kínai szemében állandó szálka. Ezért tartanak most az európai diplomaták attól, hogy a kínaiak nagy veregetése esetleg forradalmat fog előidézni a roppant bírodalomban, mely a kelet-ázsia zavaros állapotokat még bonyultabbakká teheti.

EGY ELHAGYOTT LEÁNYNAK, KI ENDEM, MINT VÉTELYTÁRSAT IRIGYELEL.

Baumberg Gabriella, Bacsányi Jánosné költeménye. 1800.

Ne nézz ily bús, ilyen vádló arczalad reám,
Inkább részvételed érdemem, jó leány!
Joggal te én rém irigy szemet se vehetsz,
Hiszen az én sorsom hasonló a tiedhez.

Azt hiszed, enyim ő, kiért égés hasztalan.
Fojtsd el gyűlöleted!, oh mert igaztalan!
Mít tölem irigysz, csak látszat, egyéb semmi,
S jobb nem szeretve, mint félig szeretve lenni.

Ó, ki szívet cserélt velem s előbb veled,
Gyorsan győz, ánde hajh, még gyorsabban feled.
Az ő egész szívet már hasztalan csempem:
És elvesztése, lány, testvéredé tesz engem.

Előfizetési fölhívás.

A «*Vasárnapi Ujság*», a legrégibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes lap, *eredeti elbeszéléseket* és életképeket, részben illusztrálva, közöl *Jókai Mór*tól, *Mikszáth Kálmán*tól, *Baksay Sándor*tól, *Gyarmathy Zsigánétól*, *Petelei István*tól, *B. Büttner Linától*, *Szivos Bélától*, *Kazár Emiltől*, stb. — A külföldiek közül leginkább az angol, francia, orosz szépirodalom jelesebb elbeszélői műveit mutatja be.

A «*Vasárnapi Ujság*» társalapja, a most már 40-ik évfolyamában lévő «*Politikai Ujdonságok*», melyet mint az *események híré és részrehajlatlan előadóját*, *Valdó* hízagpötlények ismert el a magyar olvasó közönség, a két eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a közönség egyúttal találja benne mindazt, ami a naplapokban elszórtan jelen meg, s így e lap kivált vidéken, hol a postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, a *napilapokat is sok tekintetben pótolja*.

A «*Politikai Ujdonságok*»-hoz «*Magyar Gazda*» című kéthetenként megjelenő *gazdasági és kertészeti képes lap* van mellékelve, s ezen felül *rendkívüli mellékletekkel is bővítve lesz a lapnak hetenként másfél s minden második héten két ierre terjedő tartalma*.

Mind a két lapnak kiegészítőjéül szolgál a «*Világkrónika*» című képes heti közlöny, mely hetenként egy íven, számos képpel illusztrálva jelen meg, és az általánosabb érdekű napi események részletes magyarázatára szolgáló cikkekkel kívül rendszeren közöl *nagyobb elbeszéléseket és regényeket* képekkel, ugy szintén mulattató közleményeket, képtalányokat, stb.

Előfizetési árak évnegyedre:

A «*Vasárnapi Ujság*» . . . . . 2 frt — kr.
A «*Vasárnapi Ujság*» a «*Világkrónika*»-val együtt . . . . . 2 frt 40 c.
A «*Vasárnapi Ujság*» és a «*Politikai Ujdonságok*» . . . . . 3 frt — c.
A «*Vasárnapi Ujság*» és a «*Politikai Ujdonságok*» a «*Világkrónika*»-val együtt . . . . . 3 frt 40 kr.

Az előfizetés bármelyik hónap elejétől kezdve eszközölhető.

Az előfizetéseket a «*Vasárnapi Ujság*» és «*Politikai Ujdonságok*» kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. küldendők.

TÉLI DIVATLEVÉL.

Itt a tél! Kémi látszott s még sem késett el, de hiszen csak most lépünk át december meggyőjéé. Jól eső, melegítő, mondhatnám, boldogító gondolat (ah, mert nagyon boldogtalan az, ki fázik!), hogy a divatot készen találta a tél érkezése. Nem kell a fejtünket törnünk, tépelődünk, töpregnünk, félünk: «aj, istenem, hátha egy későbbi divat-akáz meghazudtolja, eltéli, eltítja választásomat!» Nem; tessék velem egy sétat tenni és én elvezetem kegyeteket a divat bírodalmába, a hol csak választani kell. . . . . habár néha épen a választás nehéze.

A téli divat ez idén megkönnyít a fázékonnyakon. Nem kényserítők őket könnyű szövetekben díderégni. Egész prémrüháról gondoskodott a számukra, vagy legalább is prémből készült derekat ajánl nekik, a karmantyút is megnövesztette és a prémszövet mindig megengedi még estélyi öltözetekhez is.

A téli időszak legszebb díjónsága a *Velours Miroté*, magyarul «*Tükör bársony*», mely atlasz fényű, mi a színek festői hatását a legnagyobb mértékben

emeli. Se Makart, se Benczur, a színek e nagy mesterei nem varázsoltak megkapóbb színeket vászonra, mint ez az új vörös-kékesbe játszó árnyalatokkal, a melynek a *Cerise*, *Azalea* és *Fuchsia* szín-vegyületek; ilyenek továbbá az arany-Mignon, *Eglantine-roseau*, *Aubepin-Nil*, *Rose-pigmalion*, *Pi-vét-reine*, *Pervanche*, *Fayence*, *Blanc-Orange*, *La-vaude* és *Bleuet*. Lehetetlen e színek szépségéről fogalmat nyújtani.

A legfinomabb izlés sem kombinálhat hatásosabb ellentéteket, mint ezen, a drágakövek ragyogásával bíró szövetek vegyítése fekete színnel, nevezetesen csizolt Jais-vel. Láttam Monaszterly és Kuzmik Utódainál egy ily ruhát *Eglantine-roseau* színben, melynek kivágott derekára elől fekete gyöngyökből nagy lepke van hímelve, épen úgy a rövid uszályllyal ellátott alj is a két oldalon toll-mintázatú quillekkel, *Jais-gyöngyökkel* van hímelve. Ellentét ezen szemképrázatos szépségű ruhának egy *Princesse-ruha* fekete *Satin Duchesse*-ből, melynek duros újai *Céleste*-szin (világos kék) *Miroité* bársonyból vannak készítve, a derek elő és hátrészén lefelé hegyesen végződő betéttel, a *jour gyöngyhímzésből*, alul világoskék bársonnyal bélelvé.

A *Miroité* bársonnyal szinponpára néve csak a *Chiné Poul*t de *Soie* selymek versenynek, melyeknek tükör fényű alapszíne a természeté, friss színeiben ragyogó, elszórt, virágbimbók, vagy füzérek vannak nyomva, *XV. Lajos* korabeli izlésben, melyek *Watteau* gyönyörű festményeire emlékeztetnek. Ez a festői izlésnek felelnek meg a *sima rayé* és *broché Poul*t de *Soie* is, úgy estélyi, mint színházi toiletekre, mely utóbbiak rendszeren szép *Phantasie Blouse*-val készülnek. Egyike ezeknek, mit *Monaszterly* és *Kuzmik* Utódainál készítenek, fehér *Crème* szin posztóbból, áttört mintázatú van hímelve és rózsaszín selyemmel alálébelve rózsaszín *Sans-Gène* csokor van a nyakán és ugyanolyan az öve. Ugyanezt csimálják sötétebb színű bársonyból, az áttört mintázat világos színű *Faille* alálébelve.

Egy igen szép színházi derekat láttam világos zöld alapú *Chiné Poul*t de *Soie* selyemből, fekete szalag-övével; egy másikat világos kék *Faille Magnifique* selyemből fekete *Jais-hímzéssel*; mindezekhez tetszés szerinti aljait vesznök föl. Az estélyi ruhák derekai legújabb izlés szerint hátul magasak, elől kerek kivágással, igen bő dudoros újjakkal.

Fiatalos és szép egy *Taftas rayé-öltözék* *Louis XVI.* Tablervall plissirozott fehér *Mousseline* de *Soie*ből; a derek elől és hátul szégeslen kivágva könyökig érő, igen bő dudoros *cerise-bársony* újjakkal, az alján elszórt apró, *cerise bársony* rózsákkal. Nagyobb lakomához, vagy hangversenyre gyönyörű szép világos broché selymeket találunk, *Satin Duchesse* alapon elszórt gyöngyvirág, vagy miniatűr bimbós rózsákkal beszőve; bálkora nagy mintázata nehéz brokát helmék, *Faille Magnifique*, *Satin Duchesse* és *Moire Antique* kedveltebbek. Végül még a *színházi köpenyeknek* kell egy pár sort szentelnem. Egy gyönyörű modell, melyet a fentemlített cégnél találunk, fekete *Velour du Nord*ből készült világos-kék selyem bélessel, a ruha hátulján érő kerek köpeny formában, mely hátul gazdagon van ránczokba szedve, a vállak közt kék rókával segélyezett hármás gallérral. Egy sortie de bal *Lavand-színű Moir Sans-Géné*ből $\frac{3}{4}$ hosszúságú fehér *Chèvre* de *Mongolie*-vel (mongol kecske-prémmel) van bélelve és a gallér úgy rendezve, hogy az öltöny mind két oldalán viselhető.

Monaszterly és *Kuzmik Utóda*i a közlő farsagra nagy készülődéseket tesznek. A párisi új bál ruhákat már megrendelték december második felére. Üde, lenge szövetek, bújos virágok és pazar díszek fogják ott szemünket kápráztatni, mert e kedvelt divattermekben minden össze lesz gyűjtve, mit Páris újat és szepet alkotott.

Az említett divatkereskedésben a többek között láttam ama két öltözet eredetijét is, melyeknek rajzait itt közlöm.

A két öltözék: 1. *Párisi látogató ruha*. Fekete moiré antique ruha, beszővött tarka villámokkal; a hozzá illő színekkel hímzett fekete csipke-fichu, sárga kristály és aczélkék csillámokkal van díszítve és selymrojjtal szegélyezve. Oldalt egy atlasz-csokor fogja össze, míg az álló gallér sárga bársonyból készül. A fekete jelmezkaplat strucz és köcsög-toll, valamint szintjászó csillám díszíti. — 2. *Francia fogadó háziruha*. A beige-színű atlaszposztó-ruha, derek és szoknya kihajtásai, mandulalé és gesztenyebarna szinű játszó moiréből készülnek. A magas álló gallér és a széles bársonyöv szintén olyan változó szinű mutat. Az öv elő részén selymhímzés látható, a széles kihajtó gallér sárgás batistból készült ugyanily színű csipkével körülszegve és egy nagy batistcsokor alatt tűnik el.

A harmadik divatkép eredetijét szintén *Monaszterly*knél láttam. Ez *Worth* mintájára után készült, double satinból, az egyik oldala vörösös lilla, a másik zöld. És így is van felhasználva a szövet. Az alja lilla, a felső coaque zöld. Az igen dudoros újjak az oldalon nyitottak, és ezoboly farkokkal vannak szegélyezve, úgy szinte a nyak körül és alul is ezen prémm van alkalmazva. *Iza*.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Lenkei Henrik: *Ujabb költemények. 1886—1894. Budapest 1895.* Nemesak a czimből látjuk, hanem a tartalom is elárulja, hogy nem kezdővel van dolgunk. E kötet úgy a tartalmasság, mint a gyakorlott verselés tekintetében jóval fölülemelkedik azokon az első zsengékből összeállított gyűjteményeken, melyek — egy napi életet élve — mint a tiszavirág úgy lepik el az irodalmat. Lenkei nem lyrail kedély, inkább szereti a reflexiókat s az elbeszélő genret. Ez utóbbiak olykor Heinet követi («Mák Jakab»), majd az újabb francia elbeszélőket, *Coppéet*, *Theuriot* («A boldogság előcsarnokában»). Ez idegen hatás néha egyéb költeményein is megérzik, mint pl. a «*Velence*» című öt szonetten, melyek egészen *Heysé Pál* mintájára készültek. Ezzel azonban nem azt akarjuk mondani, mintha Lenkeinek nem volnának saját gondolatai, saját megfigyelései. Költeményeiben többnyire van tartalom, bár olykor hig lére esztve, mint pl. a «*Bádeker úr*» és «*Végladás*» című szatirikában. Versele mélgondról tanuskodik. A kötetből mutatványul álljon itt a következő költemény:

Révben.

Hajszolt a sors zűdő fergetegje
Szirttől-ökről zordon rengetegbe,
Rengetegből tövises vad tájra,
Üdülést egy percze sem kínálva,
Hánykolódva véseken, tuskán
Porladozott össze ifjúságom.

Gyökeret vert végre kőzsa lábam,
Itt vagyok a hegynek oldalában,
Szirtnek, erők jóbba-balra nyúlnak,
A sivatag ott terül el túlnak,
Ég s föld kéllő szürkeségbe forrva,
Benn vagyok a nyugodt férfikorba.

Ha a nappal munkáim átestem,
Van hová lehajtsam faradt testem,
Nincsen gondom, semmiben hiányom —
Vissza mégis azt a kort kívánom

Kikre egykor oly nehezen lettem,
Jó barátok szép számmal mellettem,
Hogy rossz kedvem tréfászólal úszkék,
Hogy fokozták szívem renyhé tűzét.
Már a lányok sem olyan kevélyek,
Mégis vissza örömet cserélék!

Nem bánt többé annyi merő kétely,
Fény foglalja a ködök helyét el,
Nem aggódom, éjim elgyötörvén,
Hogy bukotték el sodor az örvény,
Csendes lettem, szenvedély nem ég —
Mégis visszasirom az időket!

Visszaszrom odaveszett éltöm,
Mikor még nem bírtam, csak reméltem,
Mikor egy lány s egy arát volt vágyam
S örömem telt illatos virágban,
Mikor lelkem még tisztán nem látott,
S még dicsőnek tartám a világot.

Az *Osztrák-Magyar Monarchia* írásban és képen. Ö felsége a király annak idejében megígérte, hogy a boldog emléktű *Rudolf* trónörökös által megindított «*Osztrák-Magyar Monarchia* írásban és képen» című nagy hon- és népiismerető vállalat kiadásának esetleges költségbeli hiányát saját magán pénztárából fedezzi. A mult hónap a folyamatosan levő munka felügyelő igazgató-bizottsága, melynek elnöke ő felsége az özvegy trónörökösné, *Stefánia* főhercegeasszony, s melyben Magyarország és Ausztria egyaránt képviselve van, abban állapodott meg, hogy e műhöz még egy kiegészítő kötetet óhajt csatolni, mely a megszállott tartományok, *Bosznia* és *Hercegovina* leírását tartalmazza. E kötet művészeti kiállításában magyar és osztrák művészek egyenlően vesznek részt; magának a szövegnek a megírására pedig *Kállay* Béni közös pénzügyminiszter ajánlkozott, a ki nemcsak mint *Bosznia* és *Hercegovina* regenerátora, de mint remektoló szakutdós is e tárgyban egyedül hivatott és illetékes. E napokban értesítették a munka szerkesztőt, *Zeissberg* tanárt és *Jókai Mór*t, hogy ő felsége, a császár és király, e Boszniai és Hercegovinai ismertető kötetnek esetleges kiadási költség hiányát is saját magánpénztára terhére elvállalni kegyeskedett.

Akadémiai kiadványok. A tud. akadémia kiadványai közt ismét megjelent a hazai történelmi forrásokból egy nagy kötet: *Erdélyi országgyűlési emlékek*, történelmi bevezetésekkel; a történelmi bizottság megbízásából szerkeszté *Szilágyi Sándor*. Tizenhetedik kötet, mely az 1679—1682-iki időszak okiratait, az erdélyi udvar diplomáciai leveleit, rendeleteit teszi közzé, nagybecsű adalékok az önálló magyar fejedelemség történetéhez.

Szilágyi Sándor nem osztrák országgyűlési, vagy azokra vonatkozó irományokat teszi közzé e gyűjteményben, hanem általában minden történelmi anyagot felölel. Erdély történelme sok tekintetben egész más világításban tűnik föl ezekből, mint a hogy az eddigi adatok után lehetett ítélni. A jeles történetíró minden köthetiz terjedelmes bevezetést, egész tanulmányt ír, melyben az okiratok legényesebb anyagát fölhasználja, magyarázza és tanulságokkal, jegyzetekkel látja el.

A most megjelent kötet az 1679—1682-iki országgyűléseket s a velök kapcsolatos eseményeket tárgyalja, sőt a függelékben már 1683. évi eseményekre vonatkozólag is vannak értékes kuttó-adalékok, egy kisebb s egy terjedelmesebb naplónak, melyek közül az utóbbi, *Miles Mátyás*-é, fölötte fontos. A jelen kötetet a vállalat V—XII. köthetéhez szolgáló szintén nagyon értékes pótlékok zárják be.

Megjelent továbbá egy önálló kutatásokon alapuló orvosi szakmunka is:

Adatok a gége beidegzésének bonczatáához, az akadémia megbízásából írta *dr. Onodi A.*, ki éveken keresztül folytatott vizsgálatok eredményeit adja elő, leírja a gége egész bonczatát, élettanát és kórtaát. Több rajz is van hozzá mellékelve ára 2 frt. — Ezen kívül megjelent: *Mathematikai és természet-tudományi értesítő*, szerkeszti *König Gyula*, kettős füzet, mely az akadémia III. osztályában május-juniusban tartott értekezésekkül *Lengyel Béla*, *Schuller Alajos*, *Kont Gyula*, *Réthy Mór*, *Schwicker Alfréd*, *Korda Dezső*, *Hegyfoki Kabos*, *Kiss Károly*, *Nagy Béla* és *Dayad Jenő* dolgozatait közli, a három utóbbiét rajzok és ábrák kíséretében. — *Az emlékbeszédekből* kettőt kapunk: *Sir Richard Owen*-ről *Margó* Tivadartól (ára 50 kr.), és *Vajkay Károly*-ról *Tóth Lőrincz*től (ára 30 kr.).

Diáon atya «*Jézus Krisztus*» című munkája. *Jézus* Krisztus életét tudományos módszerben s e mellett vonzó előadásban tárgyalja. *Valdó* nyereség a magyar r. kath. egyházi irodalomra néve, hogy ezt a kiváló művet *dr. Kiss János*, a Szent-István-Társulat alapítója átültette nyelvünkre. *Karácsonyra* és egyéb ünnepes alkalomra is annál megfelelőbb ajándék, mert a gyönyörű kiállítás is ajánlja. Két nagy kötet, 3 térfelűre és egy rajzjal. Ára füze 5 frt, rendkívül díszes angol vászonkötésben, két kötetben 6 frt 50 kr. Igen nehéz papír és még pompásabb kötésben, 10 frt. A megrendelési felhívás lapunk mai számához van mellékelve.

Verne Gyula összes munkái. A *Franklin-Társulat* olesó s képes kiadásban bocsátja közzé *Verne* Gyula munkáit, melyeket a magyar közönség is mindig nagy előszeretettel fogadott. A kalandos utazási s regényes leírásai háromtenként megjelenő füzetekben jutnak a közönség kezébe; egy füzet három ívből áll, az eredeti francia kiadás illusztrációival.

Az *Franklin-Társulat* naptárai. A *Franklin-Társulat* az 1895-iki évre is kiadta általános ismert naptárait, melyek közül a legfiatalabb is másfél évtized óta ismerjük a közönségnek. Valamennyi tiszta, szépnyomású, bő olvasmányúval, a legutóbbi eseményekre vonatkozó számos képpel, a vásárok teljesjegyzékével. A mult számunkban ismertettettek kivül újabban:

István bácsi naptára már jubiláris időt ért meg, épen 40-ikszere jelenik meg most, s épen ebben az évfolyamban adja arcképeit, életrajzát és nekrológját megalapítójának, *Majer István* czimzetes püspöknek, ki egy évvel ezelőtt halt meg. *Kőhalmi Kilmstein József* tanár szerkeszti már évek óta ezen naptárt, mely a katolikus nép körében, melynek száma van, évről-évre nagyobb elterjedésnek örend; ára most is 50 kr. — Szintén negyven éves *A magyar nép naptára*, hasznos és mulattató olvasmányúval, képekkel; szerkeszti. ifj. *Tar Páter*; ára 25 kr. — *Honvéd-naptár*, a magyar nép számára, szerkeszti *Aldor Imre*; 28-ik évfolyam. képei: *Jókai* jubileumára, *Kossuth* halálára és temetésére s az év nevezetesebb eseményeire vonatkoznak. Több részletek közül *Feszty* «*Magyarok bejövetele*» körképéből is. Az élénken szerkesztett

naptár ára 60 kr. — *Lidércz-naptár*, 34-ik évfolyam. Egykor csupán feltűnő eseteket, kalandos történeteket közölt, innen maradt meg czíme. Most komolyabb olvasmányokat, ismeretterjesztő cikkeket, útleírásokat is ad sok képpel. Ára 60 kr. — *Szekely-egyleti képes naptár*, a szekely egylet központi választmányának megbízásából szerkeszté *Denek Elek*; 14-ik évfolyam számos képpel. Főleg az erdélyi dolgokra fordítja figyelmét. Tartalmából megemlítjük *Szász Károly* két költeményét («*Borszékai képek*»), *Bartók Lajos* költeményét *Kossuth* halálára; *b. Jósika Miklós* és *Sebesi Jób* emlékezését; *Szekely Huszár*, *Jakab Odón*, *Földes Géza* elbeszélését, a szekely alispánok életrajzát és arcképet, a *Kolozsvára* tervezett *Mátyás-szobrot*, stb. Közi a szekelyföldi törvényhatóságok czimátárát, az egyleti tudnivalókat, az erdélyi vásárokat, stb. Ára 30 kr. Végül: *fali naptár*, a bélyeg illetek kimutatásával, ára 20 kr.

Budapesttől San-Franciskóig, amerikai uti jegyzetek, írta *dr. Falk Zsigmond*, ki a múlt évben utazott keresztül Amerikán a csendes oceán partjáján. A tanulságos utat napló alakjában, élenkséggel írja le *dr. Falk Zsigmond*, kezdve a tengeri uton, folytatva *New-York*, *Philadelphia*, *Washington*, *Chicago* és a kiállítás ismertetésével, tovább haladva *San-Franciskó* felé s külön fejezetet szentelve a *Niagara* vízeseének. Mindenütt leírja a városi életet, a divatos fürdőhelyeket, az utazást, személyes benyomásait sok közvetlenséggel. A terjedelmes könyv szép kiállításban és illusztrációkkal is ellátva *Deutsch Zsigmond* és társa kiadásában jelent meg, ára 4 korona.

Az erkölcsi érzés czimmel *Reichard Zsigmond*tól bölcsészeti-életi munka jelent meg, melynek egyes részét már az akadémiában is bemutaták. A szerző az idegfolymatokról indul ki, s innen halad az erkölcsi érzés kérdésének megoldása felé. Szerinte számos emberi cselekvénynek vagy érzelmenek élénk elképzelése hasonló idegfolymatokat támaszt bennünk, mint azon cselekvény tényleges véghezvittele vagy azon érzelmenek a szervezeten való tényleges végighaladása. Ezen életi alapon fejt meg szerző az erkölcsi érzést, valamint azt is, hogy miképen függ össze a cselekedetek erkölcsi volta azok hasznosságával. A munka *Révai Leó* kiadásában jelent meg, s az érdeklődők egy forintért megszerezhetik.

A realisták. Törvény ellen. E czimem *Zboray Aladár* fiatal író két elbeszélést bocsátott közre egy kötetben. Megjelent *Dobrowsky* és *Frank* kiadásában. Ára 1 frt 20 kr.

Szinművek az ifjúság számára, írta *B. Barkóczy-Dömök* *Antónia*, állami felsőbb leányiskolai igazgatónő, ki a népvelés körébe vágó irodalom egyik buzgó munkása. A 220 oldalra terjedő kötetben öt szinmű van. A szinművek czíme: «*A kis Feri*», «*A kis honfiak*», «*Az okos Anya*», «*A lejtőn*» és «*A nővérek*». Az egyik szinmű *Mikszáth* *Laczkának*, *Mikszáth Kálmán* fiának van ajánlva. A kötet ára füze 1 frt, díszesen bekötve 1 frt 60 kr s megrendelhető a szerzőnél, vagy *Mayer* és *Berger* könyvkereskedőknél *Szigeten*. Ugyancsak e szerzőnél imakönyv is jelent meg: «*Az én imám*», imák és elmélkedések protestáns serdlő lányok és ifjú hölgyek számára. *Kókai Lajos* kiadása *Budapestben* és esinok kötetben kapható.

Orvosi füzet. Ifj. *Nagel Otto* bizományában megjelent: *Hogyan menthetők meg a tádógyimű-kórosok*, miképp gátolható meg a *tüdővész* terjedése. Irta *dr. Lőrincz Ferencz* ár 40 kr.

Folyóiratok. Az «*Archeologiai Értesítő*» legújabb füzetében *dr. Sötér Agost* gyakorlati utbizagistást tesz közzé a régi sirmezők tudományos felkutatására; *Wosinszky Mór*, *Bella Lajos*, *Lehoczky Tivadár* újabb leleteket ismertettek, *Nagy Géza*, *Gróh István*, *Mihalik József* egy műtárgyokról írnak. A levelezések rovatában nagyfontosságú *József* es. és kir. főherceg felszólalása a hazai ősrészleti irodalom terjesztésének érdekében. — A «*Századok*» novemberi füzetében *Jakab Elek* új adatokat tesz közzé *Boeckay István* életéhez, *Berzeviczy Edmund* a *Tarkó*ek hatalmi törekvéseit ismerteti, *Pór Antal* déli szláv történelmi tanulmányainak harmadik (befejező) közleményét írja meg s *Lehoczky Tivadár* czigányaink történetéhez nyújt kiegészítést. — A «*Természettudományi Közöny*» legújabb számának főbb közleményei: *Semmelweis Ignác* (Hueppe F. ünnepi beszéde, a nemzetközi kongresszuson), *fordította dr. Kuthy Dezső*. Tudományos problémák, *Lord Salisbury* beszéde, *ford. dr. Krécsy Béla*, *Koch R*

kat a háztartás minden ágazatában jó tanácsokkal szolgálja.

A «Háztartás» főbb rovatai: háztartás, cselédek, élelmiszer, lakás, háziipar, mosókönya, háziipar és művészet, gyermekápolás, egészség, szobakertészet, kézimunka, élelmiszerek, piac, tájszokások, konyhakert, díszkert, gyümölcsös, baromi-udvar, tejgazdaság, méhészet, egyleti, családi társas-élet, étlapok, levelezés, stb. A «Háztartás» szerkesztője *Kürthy Emilné*, ki lapja munkatársainak első sorban az ország kitűnő és tapasztalt gazdaszonyait és szakférfiakat iparkodik megnyerni. Előfizetési ára negyedévre 1 frt 50 kr., mely összeg a nevezett lap kiadóhivatalához (Budapest, József-utca 45.) küldendő.

Új zenemű. *Zsadányi Armandtöl* «Illyés Bálint dalai» czimen új zenemű jelent meg énekhangra és zongorára a Rózsavölgyi és társa zeneműkereskedésében. Az öt dalt tartalmazó füzet ára 1 frt 20 kr.

Műcsarnok. A téli műkiállítás nov. 25-én megnyitott és két hónapig marad tárva. A közönség nagy érdeklődéssel nézi a gazdag kiállítást, melynek 355 műtárgya túlnyomólag hazai művészekből van: 148 magyar festő és szobrász mellett csak 51 külföldi. Az ifjabb festői nemzedék nagy becsvégygyal és sok sikerrel vesz részt; nem egy közülök haladásának meglepő eredményével. De régibb jeles művészeink sem hiányoznak. Legközelebb bővebben és részletebben ismertetni fogjuk az érdekes kiállítást.

Nov. 24-ikén a hírlapíróknak és meghívottaknak mutatták be a kiállítást. Esti 6 órakor jelent meg b. *Eötvös Loránd* közoktatásügyi miniszter. A megnyitáson még jelen voltak: *Pulszky Ágost* és *Miklós Odón* államtitkár, *Szalay Imre* miniszteri tanácsos, *Szmracsányi szepesi püspök*, *Berzevicsy Albert*, *Jókai Mór*, gr. *Andrássy Tivadar*, *Pulszky Ferenc*, *Harkányi Frigyes*; a képzőművészeti társulat részéről pedig: *Keleti Gusztáv*, *Telepi Károly* és dr. *Szmracsányi Miklós*. A minisztert az előcsarnokban a képzőművészeti társulat elnöksége fogadta; mire megkezdődött a kiállítás megtekintése. A kiállításnak leginkább az esti órákban van nagy közönsége, a villamos világítások, mert nappal a téli homály miatt nem lehet jól látni. A vásárlások is megindultak már.

Török magyar művész-estély. A nyáron a földregén nagy pusztításokat tett Konstantinápolyban. A nyomor enyhítéséhez Budapest is hozzá kívánt járulni, a művészi és írói körök nov. 29-én művész-estélyt rendeztek a redout nagy termében. A műsor érdekessége, a közreműködők jelessége és végül a hangversenyt követő táncmulatság nagy és fényes közönséget gyűjtött össze.

A hangverseny *Ábrányi Emil* prologja nyitotta meg, melyet *Fai Szeréna* nagy hatással adott elő. A prolog befejező része így hangzik:

De magyaroknak még több illik annál,
Hogy pénzüket jó szívet oda vessék.
Segíteni rajtuk másnak irgalom csak,
Nekünk több: hála és szent kötelesség!
Ah, egykor... régen... (nem szabad felednünk
E gyász-időket, bármint fáj a mult)
Nagyobb földrengés rázta meg hazánkat
S egész országunk omladékba hullt!

Te voltál akkor Sztambul földje, te,
Üzött magyarnak biztos menhelye!
Csak most remegél. Akkor, mint a kő,
Szilárd maradtál, meg nem törhető.
Szabadságunk fenséges, ifju napja
Mikor lement és vértengerbe dönt:
Feljött a félhold s éjszakába sülyedt,
Népünk felé biztatva tündökölt.

A mit cselekvél, nem felejt el
Magyar soha! Folyvást fizetni kell
A hála édes kölcsönét nekéd!
Fogadd el most is e filléreket,
A szent adósság kised kamatát,
A mit magyar török testvérenek ad!
Nem kincs, de mégis fényvel van tele:
Egész szívünket küldjük el vele!

Bianchi Bianka, a kitűnő énekesnő, három dalt énekelt francia és német nyelven. *Polonyi Elemér* zongorán játszott; *Herczeg Ferenc* monológját («Egy nő, kinek elvei vannak») *Csillag Teréz* adta elő; aztán *Blaha Lujza* következett czigány kísérettel, páratlan magyar dalaival. Ez volt a hangverseny leggyújtóbb része. *Rákosi Viktor* monológjaival *Zilahy Gyula* nevezett meg a közönséget; a hangverseny török jellegét *Komáromi Mariska* török népdalai adták meg, ki törökül énekelte a szöveget is, és nagyon tetszett. Majd a budai dalárda adta elő *II. Vilmos császár* «Dal Agirhez» czimű zeneművét, melyben a koronás szerző zeneköltői képességét szívesen

méltányolta a közönség. Majdnem két óráig tartó szünet után az operaház néhány ballerínája lejött egy gavottot, mely után a jelen volt hölgyek is vidám táncra perdültek.

A népszínházban nov. 24-ikén adták először *Gerő Károly* új színművét, melynek tárgyát a fővárosi életből választotta és «*A kis pékné*» czimet adott neki. «*A próbaházaság*» szerzője íránt a közönség igényt táplálhat, s *Gerő* új darabja ezt nem elégtette ki. Alig történik valami a darabban. Össze van benne halmozva egy esomó kisebb-nagyobb társaság, bohózatos vaskos holmi, a játékosnak tér

MUTSUHITO JAPÁN CSÁSZÁR.

CSAI-TIEN HVANG-TI, KHINAI CSÁSZÁR.

van engedve mókára: ezekből telik ki a három felvonás.

Egy végrendelet tartja össze mindezt, egy öreg pék végrendelete, a ki úgy intézkedik, hogy ha fiatal özvegye, *Lórika* férjhez találja menni, az egész örökséget rokona, *Rece* Péter kapja. Hanem az özvegy menyecske nagynéje, ki csirkearuló kofa, azon fáradozik, hogy *Lórika* más valakihez, egy fővárosi svihákhöz menjen férjhez, a ki kártyából él és jutalmat ígér a csirkés kofának. Már most a végrendeletet szeretnék kiosalni *Rece* Pétertől, de az a már nem szokatlan dolog történik, hogy *Lórika* és *Péter* egymásba szeretnek. A mig azonban egymáséi lehetnek, mindenféle félreértéseknek kell kitölteni a három felvonást. Néhány mulatságos alak enyhíti a hossza nyújtott történetet. Az első felvonásnak még volt hatása, de ott már kimerült a darab. *Kúry Klára*, a kis pékné, tetszett egész estén; *Német*, *Tollagi*, *Kassai*, *Szirmai*, *Csabay Zsófi*, *Gazsi Mariska* is megtettek a magok szerepéért mindent.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia nov. 26-iki ülésére sokan gyűltek össze, főleg az irodalmi és tudományos körökből, hogy *Salamon Ferenc*, a jeles történétíró emlékének áldozzanak, a kiről egyik régi és nagyérdemű barátja, *Szilágyi Sándor* tartott emléksbeszédet. Az ülésen b. *Eötvös Loránd* elnökölt. Jelen volt *Salamon* özvegye és leánya, férjével, *Bodola Lajos* egyetemi tanárral, valamint *Gerlóczy* alpolgármester.

Szilágyi Sándor a szép emléksbeszédben kiemelkedően jellemezte *Salamon* irodalmi működését a jelentőségét. Azon kezdte, hogy *Salamon* fiatalkori élményei is arra ösztönözték, hogy történétíróvá legyen. Eleinte főképp pedagógiai dolgokkal foglalkozott, de e működését félbeszakította a forradalom. Szabadságharcunkban honvédt volt s ez időben szerzett tapasztalatainak történétíró korában nagy hasznát vette. Letéve a kardot, orvosi pályára készült lépni, de e szándékával nem sokára fölhagyott, s a hírlapírásnak szentelte magát. Előbb mint műkritikus dolgozott, folyvást az igazságot és jó izlést tartva szem előtt, majd utóbb báró *Kemény* «Pesti Napló»-jának politikai rovatát vezette s e révén szorosabb összeköttetésbe lépett a politikai élet vezető férfiival. Ez időre esik a «Hódoltság története» czimű műve, nálunk az első olyan munka, mely egy korszak történetét az európai politika áramlataiból magyarázza meg. Ezt egész sorozat kisebb-nagyobb történeti dolgozata követte, bár ideje jó részét a hírlapírás foglalta le. Mikor báró *Eötvös* kinevezte *Salamont* egyetemi tanárnak, a főváros megbízásából Pest történetének írásához fogott. A műből csak három kötet jelent meg, mivel befejezésében megakadályozta a halál. *Szilágyi* e szavakkal fejezte be emléksbeszédét: «Történetírásunk ma még nem érte el azt az ideált, melyet e annak feladatánál kitűztél, de hogy elérje, annak utját te jelölted meg s ha el fogja érni, az országnak ez a tiéd lesz.»

Nagy éljenzéssel fogadták az emléksbeszédet. *Szily* Kálmán főtitkár ezután bejelentette *Ormós* Zsigmond és dr. *Barna* Ignác halálát s azt, hogy az 1895-iki londoni nemzetközi földrajzi kongresszuson az akadémiát *Vámbery Armin* és *Lóczy* Lajos fogják képviselni. — A gr. *Teleki-család* *Hellet* Ágostnak főkönyvtárnokká választásához hozzájárult. A *Lukács Krisztina* díjat, a felbontott jelítség levél szerint, a «Magyar hang- és alaktan» czimű munkával *Simonyi* Zsigmond és *Balassa* József reáliskolai tanár nyerték el. Végül bejelentette a főtitkár, hogy újabban *Forster* Gyula oly munkák díjazására, melyek a hazai mezőgazdaság előmozdítására alkalmasak, 12,500 frtos, — *Tomori* Anasztáz pedig matematikai czélokra 10,000 frtos alapítványt tett. Ugy szintén *Fürst* Jakab egy 1000 frtos alapítványt fizetett be *Krausz* Mayer hagyatékából. *Nagy* Leander hagyatékából is jutott 50 frt az akadémiának.

A Kisfaludy-társaság november-havi ülését nov. 28-ikán *Gyulai Pál* elnöklete alatt tartotta, nagy hallgatóság jelenlétében.

Beöthy Zsolt titkár néhány új alapítvány bejelentése után, bemutatta a közoktatásügyi miniszter leiratát, melyben megígéri, hogy a régi magyar dal- és kiadásához hozzá járul anyagi támogatással. Bejelenti, hogy a *Lukács Krisztina*-jutalomra 9 operaszöveg, a *Széher* Árpád-jutalomra 5 regény pályázik. A felolvasások sorát *Dalmady Győző* nyitotta meg «Szabad haza» és «Eltör» czimű hazafias költeményekkel. *Vértési* Arnold «Sárga Rózsa» czimű rajzát olvasta föl. *Hegedűs* István két költeményt olvasott fel. Az egyikben azt a börtönt énekelte meg, melyben egy római legenda szerint *Jugurtha* és az elfogott *Catlinariusok* vették el büntetésüket. A legenda szerint *Szent Péter* itt a börtön fenekéről felbuggyant forrás vizével keresztelte meg a börtön népet. A másikban, melynek czime «Venus és a Centaur», a kapitolumi *Venus* és *Centaur* szobrokát képzelet megelevenedve. Ezután *Vargha* Gyula mutatta be *Radó* Antal magyar «Firduzi»-jának második részét, a mintegy 3200 sorra terjedő «Zál és Rudabé» czimű epizódot. A fordítás első része már átment a bírálaton és *Szilágyi Aron* elismerő véleménye alapján kiadásra elfogadtatván, valószínűleg már a jövő évi pártolói irrtmány egyik köteteképen fog megjelenni. A ma bemutatott «Zál és Rudabé» a nagy persa éposz egyik legszebb története. A felolvasásokat élénk figyelemmel hallgatták s megélték. A legzajosabb hatása azonban *Nas-er-Eddin* persa sah naplójának volt, melyet *Kégl* Sándor fordított le és szintén *Vargha* Gyula olvasta föl. A sah Európában tett útjáról pontos naplót írt, így budapesti időzéséről is. A naiv megjegyzések nagy derűtségre hangolták a közönséget.

Az orsz. régészeti társulat nov. 27-iki ülésén a konstantinápolyi magyar történelmi kinevek ismertetése volt napirenden.

Dr. *Szendrei János* ismertette azokat, mint a ki *Vámbery*vel a milleniumi kiállítás igazgatóságának megbízásából Konstantinápolyban járt, hogy az ott levő magyar történelmi, vagy vonatkozást emlékeket jegyzékbe vegyék, esetleg az ismeretleneket felkutatassák. A török császári kincstárban volt legsikeresebb a kutatás. Főkéssége e kincstárnak I. *Szelim* trónja, melyet a perzsáktól foglalt el. Ez szinarany, a legértékesebb drágakövekkel kirakva. A másik trónus szintén zománcos, gyönggyel s drágakövekkel van fedve s mennyezetéről ökölnyi nagyságú híres smaragd csing alá. Az edények szintén ritka drágaságok, de kevés köztük az ötvös munka. Annál gazdagabb a fegyverek sorozata: gyémántos, rubintos, smaragdos markolatok, hüvelyek. *Szendrei* 15 darab olyan kardot jegyzett föl, melyek kétségben kívül magyar származásúak. Egy másik teremben vannak a szultánok ruhái, gyémántforgós nagy turbánjai s fegyverei. Ezek között 12 van olyan, a melyek benünket az illető szultánok szereplése által érdekelnék. A kincstárnál jelentősebb az *Aja Szófia* mecsettel egy időben épült *Szent Iréne* bazilika fegyvergyűjteménye, melyből ötven darabot vett jegyzékbe dr. *Szendrei*, köztük XV. századbeli sisakok s a *Szigetvár* ostrománál elfoglalt ágyúk és várpuskák. A szultáni könyvtárhoz most nem férhettek hozzá. *Szendrei* az *Aja Szófia* mecsetben látott két bronz kandelabert, melyek magyar származásúak s *Mátyás* király korából valóknak tartják. Különbön még számos magyar történelmi emlék kikutatására van remény. Bemutatott ezután egy XIII. századbeli beces miniatűrökkel teli kodeket, két *Beresényi-huszár* ábrázoló gyertyatartót, melyek *Rákóczi* rosdóti palotájából valók és több török és régi perza himnusz, melyek meglepően hasonlítanak a magyar díszítő stílus virágaihoz, tulipánjaihoz, szögfüihez. Végül a régészeti tudomány nevében is köszönetet mond *Lukács Béla* kereskedelmi miniszternek, ki e tanulmányokat lehetővé tette. A megéltézet előadás után *Récei* Viktor az écsi bronzdiplomáról, *Nagy Géza* a félegyházi és nagy-körösi ásatásokról tartottak előadásokat, *Hampel* József pedig az újabb régészeti leleteket mutatta be.

MI UJSÁG?

A királyné utazása. A királyné a téli hónapokat Algírban tölti, s december elején szombaton indul keleti útjára. A felséges asszony a legszigoribb inkognitóban utazik s utjában *Bellegarde* főudvarmester képviselében *Berzevicsy* vezérőrnagy, a király első lovászmestere kíséri. A királyné *Miramárban* száll a «*Miramare*» yachtra, a melyen megszakítás nélkül Algírjg utazik. Az eddigi megállapodások szerint, a királyné egész tavaszig ott marad.

Kormánybiztos a nemzeti színháznál és az operánál. Nyolcz hónap óta nem volt intendánusa a nemzeti színháznak és operának; az előbbinél

SÉTA-RUHA.

betöltetlen az igazgatói hely is, *Paulay Ede* halála óta. A belügyminiszter most báró *Nopcsa* Elek országgyűlési képviselőt bízta meg a két színház intendánsi teendőinek vezetésével kormánybiztosi minőségben. A kormánybiztos nov. 26-ikán jelent meg az operánál, *Stesser* intendáns-helyettes kíséretében, ki bemutatta a hivatalnokai személyzetet.

Stesser József miniszteri tanácsos, ki nyolcz hónapig vitte az intendánsi teendőket, e hó 27-ikén vett búcsút az operaház tisztviselőitől. A két színház személyzetének nov. 28-ikán mutatta be magát a kormánybiztos. A személyzet a színpadon várta b. *Nopcsa* Eleket.

PÁRISI LÁTÓG (TÓ-RUHA).

FRANCZIA FOGADÓ HÁZI RUHA.

A bemutatást mindkét helyen, *Stesser* József bucsuzása előzte meg. Az operánál *Odry* intézett meleg szavakat *Stesser*hez, ki meghatótsággal mondott köszönetet a tapasztalt bizalomért és rokon-szenvért. Ezután bemutatta *Nopcsa* Elek bárót, ki *Alszegey* főrendező üdvözölt, ajánlván az intézet személyzetét, bizalmat kért és támogatást ígért. *Nopcsa* Elek báró a személyzet közreműködését kérte s reményét fejezte ki az intézet pénzügyi bajainak orvoslására. A nemzeti színházban 12 órakor volt a bemutatás, melyet itt is a bűsü előzött meg. *Náday* Ferencz intézte a búcsúzó szavakat *Stesser*hez, a ki hasonló melegséggel válaszolt. Ezután *Nopcsa* bárót üdvözlé rövid szavakban *Náday*; és utána *Szigety* Imre tartott hosszabb beszédet, kérve, hogy közvetlen érintkezésben tanulsítsa bizalmát a személyzethez s végül pártfogásába ajánlotta a nyugdíjintézetet. *Nopcsa* báró hozzátette, hogy ez intézetnél pénzügyi bajok nincsenek, reméli, hogy a dramaturg és igazgatói állások betöltésével az intézet tovább is megmarad jelen magas színvonalán, bizalmat ígér, viszontbizalmat és támogatást kér. A kormánybiztos mind a két intézetnél bemutatta magának a személyzetet s mindenkihez szíves szavakat intézett.

Műtermek Budapestben. Báró *Eötvös* Loránd kultuszminiszter Budapestben tíz új műtermet szándékozik építtetni, a külföldön lakó, de itthon megtelepedni akaró magyar művészek számára. A miniszter a mult hetén, a székes fővárosba leiratot intézett, a melyben a műtermek számára évi bérfizetése mellett 1000–2000 négyzetöl terület átengedését kéri.

A milleniumi emlékek. A szobrászok egy összejövetelére és a «Magyar mérnök s építésés egyesület»-épitési szakosztálya előterjesztést intéztek a miniszterelnökhöz, melyben arra kérik, hogy miután a *Zala* és *Schickedanz* által tervezett milleniumi emléket 1896-ra ugy sem lehetne elkészíteni, hirdessen pályázatot, hogy az összes szobrászok és építészek versenyehessenek.

Apollo-szobor a muzeum-kertben. A nem rég elhunyt *Tomori* Anasztáz egy szép bronz *Apollo*-szobrot hagyott a nemzeti muzeumnak azzal a föltétellel, hogy azt a muzeumkertben helyezték el. A két méter magas szobrot a muzeumkertnek az országház felőli részében egy másfél méter magas talapzatra állítják föl.

Egy orosz lap dicsérete a magyar sajtóról. A pétervári «*Novoszt*» czimű lap külön cikket «A sajtó érdemei» czimben foglalkozik az «*Ottobn*» budapesti írói kör tüneményével, melyen *Wekerle* miniszterelnök, *Lukács Béla* és b. *Eötvös* miniszterek is megjelentek s beszédet mondtak.

Az orosz lap ezt, valamint a miniszterek elismerő nyilatkozatait ritka hivatalos megismerésnek mondja.

Kosmetiqueur- orvos. Bizonyára nem kevés azoknak a száma, kik érdeklődnek a kozmetika iránt.

A kozmetika t. i. azon ága a bőrgyógyászatnak, mely különösen azon bőrbajokkal foglalkozik, melyek az emberi szépség rovására vannak.

Mai számunkhoz van mellékelve a Didon atya „Jézus Krisztus” című világhírű munkájára való megrendelési fölhívás, melyről fentebb az Irodalom rovatban is van szó, s a melyre ezennel felhívjuk az olvasók figyelmét.

Minden hölgy részére kivétel nélkül nagy érdeklődés, minden fíradtság nélkül sok pénzt megakarítani, és p. partieurk beszerzése által ózsi újdonságokban, u. m. ruhaszövetek, selyemáruk, barchetták, függönyök, szőnyegek, vászonáruk, de különösen szücsárkákban, melyek nagy esőtömegekkel és partiekből származnak s most en bloc partieurban lesznek eladva a Herz Mór féle nagy partieur helyiségekben, Budapest, Deák-utca 7-9 sz. a. Bővebbet a mai hirdetés.

HALÁLOZÁSOK.

BISMARCK HERCEGE NEJE, szül. Puttkammer Johanna, meghalt nov. 27-ikén Varzinban, 70 éves korában.

DURUY VIKTOR, a jeles francia történetíró, a francia akadémia tagja, kinek több műve magyarra is le van fordítva, meghalt nov. 26-ikán, 83 éves korában.

Dr. BARNÁ IGÁNCZ, temetése nov. 26-ikán ment végbe budai lakásából. A család és rokonság tagjain kívül nagy gyászoló közönség volt jelen a temetésen.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: JENNY ANTAL, ifjúbíró, 46 éves korában, Budapest.

Özv. gróf KEGLEVICH GYULÁNÉ, szül. báró ORCZY Georgine, csillagkeresztű hölgy, életének 65-ik évében. Budapest. — Özv. MÁRKUS IVÁNNÉ, szül. MOTUSZ Emma, 75 éves korában, Budapest.

Melyik napilapra fizessünk elő?

Gazdag tartalmánál, nagy terjedelménél fogva a legolcsóbb magyar lap az

„EGYETÉRTÉS”

A mely az új évvel immár 27-ik évfolyamába lépett. Az a magyar olvasó közönség lapja. Hiteles forrásból származó értesüléseinek gyorsasága, alaposága és sokasága, rovatainak változatosága, kitűnősége, a különböző olvasmányok gazdag tárháza tetteik az „Egyetértés” népszerűvé.

Az országgyűlési tárgyalásokról a legérzékenyebb s e mellett tárgyilagos híradásokat egyedül az „Egyetértés” közli.

Gazdasági rovata elismert régi tekintélynek örvendő. A magyar kereskedő s gazdálkodóközönség nem szorul többé idegen nyelvű lapra, mert az „Egyetértés” kereskedelmi s tőzsdéi tudósításainak bővítésével és alaposágával ma már nem versenyezhet más lap.

Az „Egyetértés” 1894 január 1-én 27-ik évfolyamába lépett s így egyike a legrégebbi napilapoknak.

Felelős szerkesztő: Csavoszky Lajos. Az „Egyetértés” előfizetési árai: Egy óra — 1 frt 80 kr., Három óra — 5 „ „ „, Félévre — 10 „ „ „, Egész évre — 20 „ „ „.

A szerkesztőség: Szerencsen-utca 35. szám. A kiadóhivatal: Dalszínház-utca 1. szám. BUDAPESTEN. Mutatványszámot a kiadóhivatal ingyen es bérmentve küld.

Szerkesztői mondanivalók.

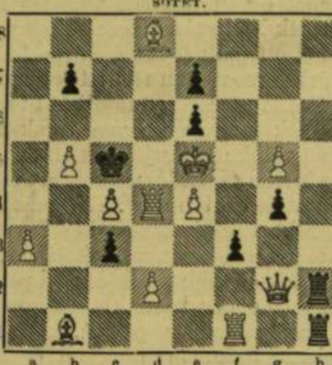
F. I. Legközelebbi számainkban közölni fogjuk. Vasárnap falun. Leírásai valóban elevenek; de tartunk tőle, hogy az antik formától nagyon is elszakított az olvasó közönség füle s minden szépsége dacára sem tudná élvezni.

Válás. Első verszaka csinos, de már a következő két strófában a fájdalomtól sajgó kőny, melyet a porra akar fogni, nem a legszerencsésebben van alkalmazva.

Atyánk születése napján. Jobb ennek a versnek, a nyilvánosság helyett szűk családi körben maradnia, hol egy meleg ölelés, egy nyíjas tekintet kipótolja a vers fogyatékoságát, gyarlóságát.

SAKKJÁTEK.

1866. számú feladvány. Jaspersen J.-től.

viláos.

Az 1858. számú feladvány megfejtése. Chocholous Gy.-től.

Megfejtés.

- Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. Fc4-f4 ... Kc4-d5 (a) 1. ... g4-g3 (b) 2. Vg2-f4 ... K. t. sz. 2. Ff1-g2 ... Kc4-d3 3. Vh4-d6 mat. 3. Hf7-c5 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Eördög János. — Keckemén: Balogh Dienes. — A pesti sakk-kör.

KEPTALÁNY.

A „Vasárnapi Ujság” 45-ik számában közölt képtalány megfejtése: Csont, a kőbor színész.

Heti naptár, december hó.

Table with 4 columns: Nap, Katholikus es protestáns, Görög-Orosz, Izraelita. Rows for 2V, 3H, 4K, 5S, 6C, 7P, 8S.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Selyem-hamisítvány. Egesszent el egy mintát a venni szándékoló fekete selyemből s a hamisítás rögön kiderül: Mert míg a valódi s jól festett selyem az elégetésnél nyomban összepödrödik és csakhamar kiálszik, maga után csekély világosbarna hamut hagyván, addig a hamisított selyem (mely zsíros színű — szalonnás — lesz és könnyen törik) lassan tovább ég (minthogy rostszálai a festanyagtól telítetten tovább izzanak) és sötét barna hamut hagy maga után, de valódi selyem módjára soha össze nem pödrödik, csak meggöbrül. A valódi selyem hamuját összenyomjuk, elporzik, a hamisítotté nem. — Henneberg G. (cs. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben, hához szállítva, postabér és vámentesen szívesen küld bárkinek is mintákat, akár egyes öltönyökre való, akár egész végeken levő valódi selyemszövetekből. Svajcziába czímzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. (5)

Legjobb és leghíresebb pipere hölgypor: a La VELOUTINE. Különleges Kiszer BISMUTTAL VEGYÍTVE CH. FAY, ILATSZERÉSZ. PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Ezer meg ezer dícsérő írt minden országból s a társadalom minden rétegéből.

Fontos Világhirt

szereztek csupán jeles anyagnak szállítása folytán, mint igen érdekes kézi munkák nők számára, a meissenyi Smyrna-csomomunkák!

Hölgyek, kik saját szükségletre vagy lakodalmi, születésnap, karácsonyi ajándékokra pompás és elpusztíthatatlan tartóságu ágy- vagy egyéb szőnyeget, továbbá számoly és ablakburkot, futósőnyeget, székburkot, falvédőt, burorbehatást, tevétsikát, párnákat, szőkeket s b maguk akarunk munkálni, hozassanak árjegyzéket s mintarajzokat a kívánt tárgy megjelölésével F. Louis Beilich, Meissen (Németország) Smyrnaszőnyeg-gyárából.

Jeaj Árpád országos hősiége. A magyarok bejövetele. Társulatunk az Antropia- és a Városi Polgári egyesüléssel együtt 9. szept. 20-ig: első világválasztást tart.

Nem a reklámnak, hanem a sok ezer ember általi személyes továbbajánlásnak, — a kik a

Richter-féle Tinct. capsici comp.-t (Horgony-Pain-Expellent)

az utolsó 25 évben jó sikerrel használták, — köszönhető ezen igazán biztos hatású háziser nagy elterjesztését és általános kedveltségét. Ki a Tinct. capsici comp.-t (Horgony-Pain-Expellent) készvényét, ciznál (tagszaggatásnál), keresztosontfajásnál, fej- és fogfájásnál, csípőfájdalomnál, fájdalomcsillapító bedörzsolésként alkalmazta, abból egy üveget mindig készletben fog tartani, hogy azt meghűlésekkel is, mint leveztető, elhárító szernek alkalmazhassa.

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

HONVÉD-NAPTÁR

az 1895. évre. (EGYUTTAL KATONAI NAPTÁR.) A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA.

Szerkesztő ÁLDOR IMRE. XXVIII. évfolyam. Árja füzve 60 kr., 65 krunak előleges (postautalványon) beküldése után bérmentve küldetük meg.

Tessék mindig hátróttan kérni: LIEBIG COMPANY hus-kivonatát. Alkalmos h' slevos pillanat alatti készítésére, levelek, főselékek, mártások és mindennemű hússételek javítására. Kétféle erősítő szer betegnek és hűlőknek. A valódiság és jószág igazolására főleg tessék figyelni a Liebig írásban feltaláló névrására.

2 arany, 13 ezüst érem. 9 dísz- és élszemerké okmány. Kwizda Ferencz János Kwizda-féle Védjegy. Védjegy.

Restitutionsfluid cs. és kir. kiv. szab. mosóvíz lovaknak. Egy palackkal frt 1.40 o. é.

30 év óta udv. istállóokban valamint katonai és polgári nagyobb istállóokban is, használatban; nagyobb erőfeszítések előtt és után erő-töltés; továbbá fczamodások, rándulások, az inak merevsége s más ily alkalmosnál; k-pesti a lovat kiváló teljességére idomításnál.

Magyarországi forrákt: TÖRÖK JOZSEF gyógyszer-tára Budapest, Király-utca 12. szám alatt.

Tessék a főnembi védjegyre ügyelni, s a vételelt határozottan kifejezni: Kwizda-féle Restitutionsfluid. Fő-letét: Kerületi gyógyszer-tár Kornenburgban. Kapható a gyógyszer-tárakban és droguistákban. 5067

Varju és Társa

cs. és kir. szab. hangszer-ípar Budapest, VIII., József-körút 20.

Ajánlják saját gyártmányu hangszerüket, különösen az általuk feltalált szab. CZIMBALMAIKAT, továbbá harmonika, hegedű, fuvola, rézhangszerek valamint szék alkatrészeit, melyek 20 százalékkal olcsóbbak, mint bárhol. Javítások elfogadottak és beszerzett hangszerek becsesre tetnek. 5062

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható:

A huszadik század szociálpolitikájának történelme.

Irta Kráilitz Lajos. Ara füzve 80 kr.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER. Legújabb égyesve SZANYU-KÜT.

Nº 4711. A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és kapható:

Uj fali naptár az 1895. évre. Egy egész iv, ára 20 kr.

Eau de Cologne (aranyos-kék ragjegy) Mülhens Ferdinandtól, Kölnben. A legjobb czégnek elismerve. Készletben majd minden finomabb illatszer-üzletben. Nagyban raktár Bécs XII.2, Rudolfsgasse Nr 56a

Hasznos karácsonyi ajándék

fűt és leányok, valamint a rajzolásnak minden barátja számára. Dikopter Schwarz és Eppers szabadék.

Elő, igazán használható rajz-készülék. Lehetővé teszi a kéznek minden, nem talán elalított, alk vagy görbült rajzolására, a kép világos láthatósága mellett, a rajzban teljesen szabályosság, a gyermekeknek is, a szabad kézi rajzolás, esetleg festés is, előzárók, fényképek, minták, monogramok, plasztikai tárgyak, virágok, épületek, tájképek után; különböző nagyságban és pontos tsviat szerint, egyszerű kezelessel, üveglencse nélkül, esztétikus-rezess által.

— Képes tervezet ingyen. — Szállítja utánvét mellett, a szabadék tulajdonosa: Schwarz Rudolf, technikai és gép-üzlet, Bécs, III., Reinsnerstrasse 41.

Szállítja utánvét mellett, a szabadék tulajdonosa: Schwarz Rudolf, technikai és gép-üzlet, Bécs, III., Reinsnerstrasse 41.

WEINWURM ANTAL fényképész első magyarországi chemigraphiai műintézete Budapest, IV., Károly-utca 3, készit mindennemű czinkdrezái dűzöt, antotypia, phototypia, chemigraphia és chromotypia után. Alaprajzok, térképek, hűzőtatók fotolitográfián átton a legújabb nyomatásban sok-sok sorozottatnak. Külön berendezés házonkivül való fényképfelvételekre.

Fontos gyomorbetegeknek!

a Barella P. F. W.-féle Világi gyomor-por.

Kitűntetve. Páris 1889. Genf 1889. Brüssel 1891. Magdeburg 1893. Bécs 1891. London 1883. Chicago 1893. Kiváló eredménnyel használhatik mindennemű gyomor-betegségek ellen, mint: gyomorgörcs, gyomorsav, égés, ugyazintén vesze- és hólyagbajoknál, megszüntet azonnal mindennemű fájdalmakat. Hogy minden kételkedésnek elejét vegyem, ingyen, csak a portó megtérítése ellen, küldök mintákat!

Valódi csak dobozokban 1 frt 60 kr. Berlin S. W. P. F. W. BARELLA Friedrichstr. 220-1. Raktár Budapest Török József gyógyszer-t. Király-utca.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható:

A MAGYAR NŐK HÁZI NAPTÁRA 1895. évre.

Szerkesztő BENICZKY IRMA. Egy színyomatu czim- és sok a szövegbe nyomott képpel valamint háztartási naplóval.

XXVII. évfolyam. — Ára füzve 60 kr. 65 kr.-nak előleges (postautalványon) beküldése után a naptárt bérmentve küldjük.

Élő reklámok

csakis a Herz Mór-téle

party-áru üzlethelyiségekben

(Budapest, Deák-utca 7-9.)

történt bevásárlás után keletkeznek. Ide különös előszeretettel ajánlja egyik hölgy a másikat partiáruk beszerzésére. A mennyiben ezen nagy party-áru helyiségek folyvást növekvő számos látogatásban részesülnek a vevőközönség részéről, teljes bizalommal van mindenki, hogy itt az alkalmi vételeknek egyedüli forrása, a hol főképp

csődtömegekből

eredő áruk valódi party-árak mellett nagyban és kicsinyben is eladásra kerülnek; épugy most is egy

tömegeből

eredő nagy party

selyem-ruhakelmék

gyors pénzrealizálás végett kicsinyben is, eddig még nem volt party-ár mellett lesznek tulajdona, melyek körülbelül 2000 vég, csikos, kockás és másféle mintázott

selyem-foulard, pongis, surah és selyem-merveilleuxból áll:

- I. osztály tartalmaz 48 mintát, gyári ára volt 1 frt 60 kr. mostani party-ára **84 kr.**
- II. osztály tartalmaz 55 mintát, gyári ára volt 1 frt 1.80, mostani party-ára **99 kr.**
- III. osztály tartalmaz 62 mintát, gyári ára volt 1 frt 2.25, mostani party-ára **1.18 frt.** 150 frton felüli csak vételnél 5% engedmény. Minták ingyen és bérmentve.
- Tiszta selyem surah minden színben, kicsinyben **63 kr.** Ismételadónak 50 mtről **59 kr.** feljebb csak nehezebb minőség, minden szín méterje **80 kr.** csak
- Tiszta selyem Merveilleux elsőrendű minőség méterje **89 kr.** minden Szines nehéz minőség **1.20 kr.** létező színben. Női ruhákra partiban.
- Selyem peluche elsőrendű minőség, sűrű magas fedésű, fekete és minden színben, 47 cm. széles, méterje ezelőtt **2.10**, most **1 frt** azaz egy csak o. é. **1 frt** forint.

- Valódi mosóbarchentek remek minták mé- **19 kr.** Ismételadónak 200 métertől terje feljebb csak **16 1/2 kr.**
- Valódi mosóbarchentek valódi mosó, remek minták kicsinyben **20 kr.** Ismételadónak 200 méterje csak **20 kr.** métertől feljebb méterje **19 kr.**
- Őszi divatu női ruhaszövetek, dupla széles, remek minőségű, ezelőtt **60 kr.**, most **23 kr.**, egész finomak méterje csak **23 kr.**, lepő jó minőségű dupla szélesek **1 frt 25 kr.-ig** ez mind egy **35 kr.-tól** nagy csődtömegeből származik.
- Női posztó hölgyruhákra kitünő minőség, duplaszéles, mind ősi színekben gyári ár méterje **1.05 kr.** és most **44 kr-ért** adom partiban csak **44 kr-ért** ismételadónak legkevesebb **10 métertől** **40 kr.** feljebb csak
- Valódi gyapjuflanell egészségügyi ágyminták 135 cm. széles, 210 cm. hosszú, finom puha minőség és vastag, mint a bunda, különféle szép színekben, színtartó, ezelőtt darabja **6 frt 2.60** most csak **2.60**
- Ugyanolyanok mint fent, csak hogy gyermek részére sikerült verssel, 95 cm. széles, 150 cm. hosszú 4 frt helyett **1.85** csak
- Letűzött paplanok azonnali készítés mellett átvéve 3 előkelő gyári czég teljes raktárát és csakis emiatt vált lehetségessé ez a valódi party-ár és pedig egy selyemmatlasz letűzött paplan kitünő minőség, legfinomabb vattával bélelve, tehát könnyű a sulyban, a legszebb színekben, 185 cm. hosszú, 120 cm. széles, darabja ezelőtt **16 frt 7.50** most csak **7.50**
- Atlasz cachemir letűzött paplanok 172 cm. hosszú, 110 cm. széles, minden színben, ezelőtt darabja **8.75**, **3.50**, még nagyobb **9.50** most party-ára **3.50**, helyett most csak mindannyi paplanok a legfinomabb **4.20** fehér vattával töltve.
- Rouge letűzött paplanok szintén török eredetű, rendes nagyságu, ezelőtt ára **3.80 frt**, most csak **2.50** frt. Egész nagyok ezelőtt ára **5 frt**, **2.50** most csak
- Fenti paplanokhoz megfelelő paplan-átváltatok, kitünő minőségű óriási vászonból, darabja **4.50** helyett **1.85** most csak
- Nagy lepedők beszegeve, tiszta czérnavászon, bőr-erős, legtartósabb minőség, 205 cm. hosszú és szélessége varrás nélkül **155 cm.**, ezelőtt darabja **2.20** és most a nagy kelendőség miatt **1.05** lesznek csak eladva.
- Matraczok, erős szines csiku grádliból csin- vat tengeri fű (Seegras) ca 15 ko sulyban, ezelőtt **10 frt** most csak **5.50** frt. 3 részben; ugyanaz egyrészes, kellő hosszúság- és szélességben, ezelőtt **8 frt**, most csak **4.50**
- Valódi lőszőr matraczok erős szines csikozott valódi czérnagrádliból 3 részben 11a ezelőtt **18 frt** most csak **11.-** 3 * 1-a * 22 * most csak **14.55** 1 * 1-a * 15 * most csak **10** és **12**
- Bourett butorkelme egy csődtömegeből, 120 cm. széles, remek szép mintákban, tiszta gyapju, méterje ezelőtt **2.60**, most csak **96 kr.**, minták belőle kívánatra ingyen.
- Butor erépe, a legdivatosabb és legszebb mintákban, ezelőtt méterje **80 kr.** most csak **43 kr.**
- Szükség által okozott eladás! **Ágyelők**, nagyok, bundavastagságban, fegyenczunka, apró posztómaradékokból összeállítva, remek színekben ki- varrva, rendes ára **2.80**, mostan partiban csak **116 kr.** Ismételadónak **105 kr.** 25 darabtól feljebb csak
- Szepességi vászon tiszta czérna, 30 rőfös, ezelőtt végje **10 és 11 frt**, most csak **5.50** és **6.50 frt.**
- Tiszta czérnavásznak bőrerős, 30 rőfös, ezelőtt **9.50 frt**, most **4.95** frt
- Creas-vásznak tartós, legjobb minőségű, 1 vég 30 rőfös, ezelőtt **9.80 frt** és **10.80 frt**, most csak **4.90 frt** és **5.50 frt.**
- Valódi rumburgi vásznak, kezes- 54 rőfért, nagyszerű minőség, egész vég ezelőtt **50, 55 és 60 frt**, most **21, 23 és 25 frt** egy szükség okozta eladás, illetve megvétele folytán.

- Valódi czérnakanavász, színtartó, legszebb szín- és mintákban, 30 rőfös **5 frt** végben, ezelőtt **9 és 10 frt**, most **5 frt**
  - Chiffonok, ezek nálam azért érvenek oly nagy kelendőségnek, mivel ezekre egyik vevő a másikat ajánlja; méterje **13 1/2, 14 1/2, 15 1/2** és **16 1/2 kr.**; ingekre **18 1/2 kr.-tól** **35 kr.-ig**, melyek ezelőtt majdnem kétszer ennyibe kerültek.
  - Hölgyingek, gyönyörű szép, szivalaku, szé- les himzéssel díszítve, vagy mellfacon, szintén széles himzéssel díszítve, kitünő minőségű óriási vászonból **6 darab 5 frt** összesen csak
  - Kézvel himzett hölgyvászoningek teljes nagyságban a legérősebb hölgynek is meg- felelők, rendes ára **4 frt**, mostani party-ár csak **1.85** frt
  - Hölgycorsetták, igen finomak, himzés- sel díszítve, 6 darab csak **4.50**
  - Hölgy nadrágok, legfin. himzéssel ellátva, **6 darab 4.50**
  - Férfi alsónadrágok, erős köpferből, mint a bőr, **5 frt** 6 darab csak
  - Férfi alsónadrágok, francia szabás, vörös sze- gélyű övvel, **6 darab összesen 6.50**
  - Törülközők tiszta lenből, fehérszürke 46 cm. széles **16 1/2 kr.**, **48 cm.** széles nehéz jó minőség, fehér- és **25 kr.** fehérszürke méterje
  - Réteskendők tiszta lenvászonból széles kék vagy vörös szegélyű, bőrerős, gyári ár **88 kr.** 2 frt, mostani party-ár
  - Tiszta selyem férfi alsóingek (nyers selyem) fánnyal, a még soha nem léte- zett valódi party-árban **4.50** helyett most **1.50** csak. Egy egész gyári raktár megvétele által (kényszer- eladás) ily alkalom nem fordul többé elő a ki- fizeti magát ebből évekre ellátni.
  - Csodakötény fekete esikós satin alap, hozzá- megfelelő kétszínű dupla bordúrral díszítve, ezelőtt ára **90 kr.** **35 kr.** és most csak
  - Ajour csipkekötény congrés csipke- szövetből ké- szítve, köröskörül gyönyörű szép gipur-csipké- vel beszegeve a közepén színesen kivarva, most de többet mutat mint egy **2 fo- rintos** karácsonyi ajándék.
  - Diszkötények ajour kelméből köröskörül himzeve, a szegélye széles pompadour-kelmével díszítve, mosásra kitünően alkalmas, ezelőtt **1 fo- 42 kr.** szóval negy- rint, most csak **42 kr.** venkét kr.
  - Hölgyfátyol tiszta selyemszövet. Ujdon- ság, orosz, friquet és süri apró arany pettyel, minden színben gyári ár, mé- terje **68 kr.** és most **14 kr.** szóval tizen- ezeket partiban csak **14 kr.** négy kraj- czárért adom.
  - Foulardin satin 78 cm. széles, minden létező színben, kicsiny- ben mé- **15 kr.** Ismételadónak leg- kevesebb **200 m.-nél** **14 kr.**
- Sürgős szükség-eladás.
- Egy egész esernyő-üzlet (en bloc) egy party-ár megvásárlása által, de csakis a meddig a készlet tart; gyapjuclóth-ernyők uraknak, szép nagy- ságban, darabja **95 kr.**, selyem esernyők uraknak, nagyok, drbja **1.50 frt** és **2 frt**, tiszta selyem a legújabb divat, vékony mint egy sétatob, «Graciosa» hölgyek és uraknak **2.25** és **2.75 frt**. Egész nehéz selyemből «Graciosa» csak **3.95**.
  - csak **84 kr.** glace bőrkesztyű női 4 gomb hosszú, férfi 2 angol csattal minden színben, fekete és egész finom, puha nyulékony minőségben, egy csődtömegeből származik; ke- reskedőknek 100 páron felül csak **75 kr.**
  - Finom angol esi- kos flannel bélelt téli bőrkesztyű női és férfi. párja most csak **90 kr.**
  - Valódi teveszörből kötött téli kez- tyű minden színben- női **40 kr.**, férfi **50 kr.** párja.
  - Valódi Chenillia Echarp 45 % széles és 189 % hosszú, köröskörül sürtlen chenillarajtall, remek szép törökös és perza mintában, ezelőtt **2 frt 50 kr.**, most **1 frt**, szóval egy frt darabja; többet mutat mint egy 3 forintos kará- csonyi ajándék.
- !!Minták kívánatra, de csakis méter-áruból lesznek ingyen küldve!!

49. SZÁM. 1894. BUDAPEST, DECEMBER 9. 41. ÉVFOLYAM.

MAGYAR FESTŐMŰVÉSZEK.

Első közlemény.

A MAGYAR festőművészet ma már Európáért ismert és be- esült tényezője a magyar műveltségnek, s mint ilyen, benső kapcsolatban állván a magyar tár- sadalommal, úgy hiszszük, idő- szerű, ha különösen most, az új képkiallítás alkalmából, mely ná- lunk rendszeren művészeti esemény, szemlét tartunk e művészet képi- selői fölött, közelebbi ismertetése- ket adván róluk a «Vasárnapi Uj- ság»-ban.

Sorra veszszük azért régebb és újabb festőművészeinket s bemu- tatjuk őket úgy életpályájuk és működésük vázolásával, valamint arcképekben is. Közleményeink során gondunk lesz rá, hogy men- nél teljesebb számban mutassuk be időről-időre festőművészeink- nek immár tekintélyes számra sza- porodott szép csapatát.

THAN MÓR.

Az elnyomatás korszakában, az 50-es években volt az az idő, mi- kor a magyar történeti festészet, néhány lelkes ifjú művésztől hév- vel felkarolva, virágzása korát élte. E lelkes ifjú művészek egyike volt Than Mór, a nemzeti múzeumi kép- tár mai érdemes öre, ki, mint a híres Rahl tanítványa, eleinte Bécs- ben tanult, később Olaszországban képezte magát jeles művészé.

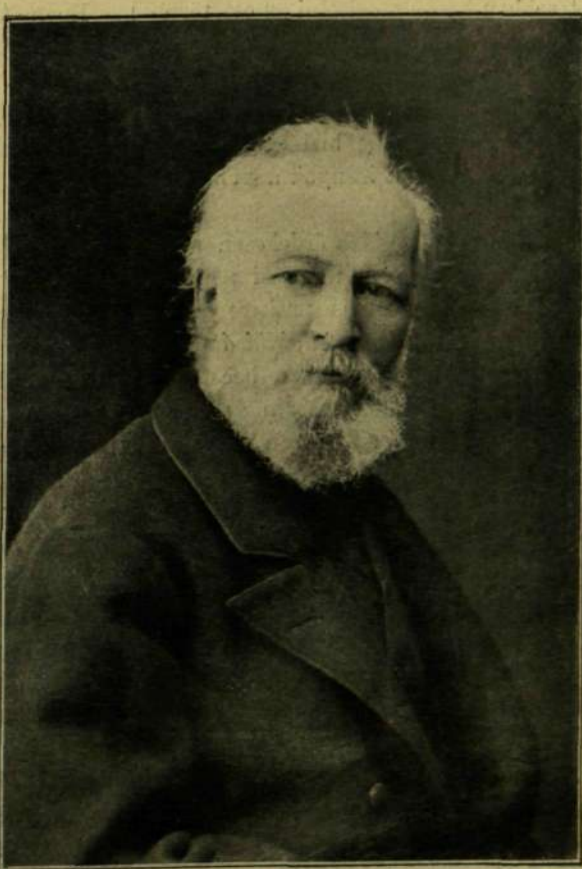
Than Mór 1828 június 19-ikén született Ó-Bécsben, s bár eleinte a jogi szakra készült, Barabás veze- tése alatt a művészi pályára lépett. Már ez időből származó vázlatai fényes bizonyítékai tehetségének, s ezek nyomán méltán jóslhatott neki mint történeti festésznek, nagy jövőt Rahl mester. A negyven- nyolczadiki mozgalmas időket Than a táborban töltötte, számos vázlatot készítve, s Görgei táborát Világosig kísérte. Az ötvenes évek elején Bécs- ben és Olaszországban végzett mű- vészeti tanulmányai után Francia- országot, Hollandiát, Belgiumot,

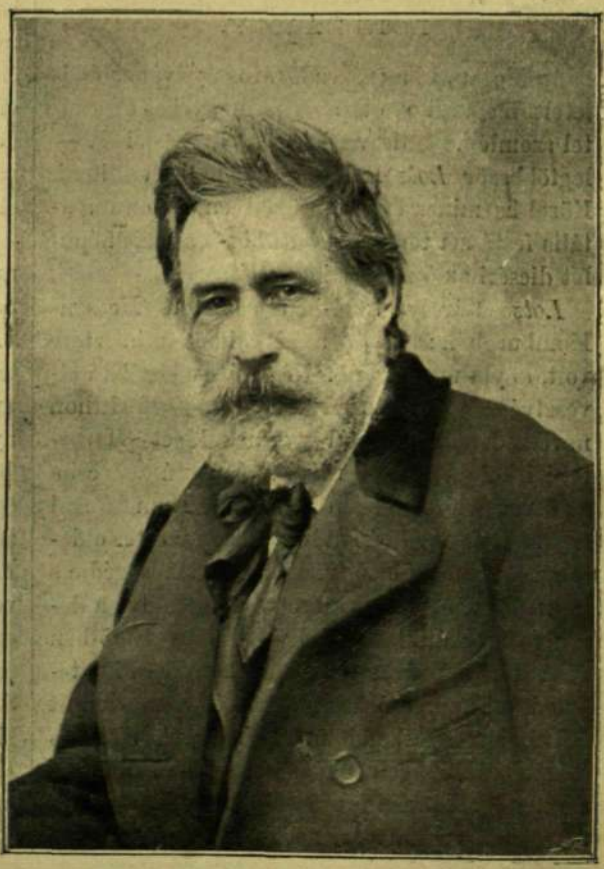
BENICZ GYULA. Ellinger fényképe után.

SZÉKELY BERTALAN. Erdélyi fényképe után.

THAN MÓR. Kozmata fényképe után.

LOTZ KÁROLY. Strelisky fényképe után.